Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Δ΄ ΕΤΟΣ — ΑΡΙΘ. 41 Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ⁂ Δ. ΔΗΜΕΡ, ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΜΑΡΤΙΟΣ 1908

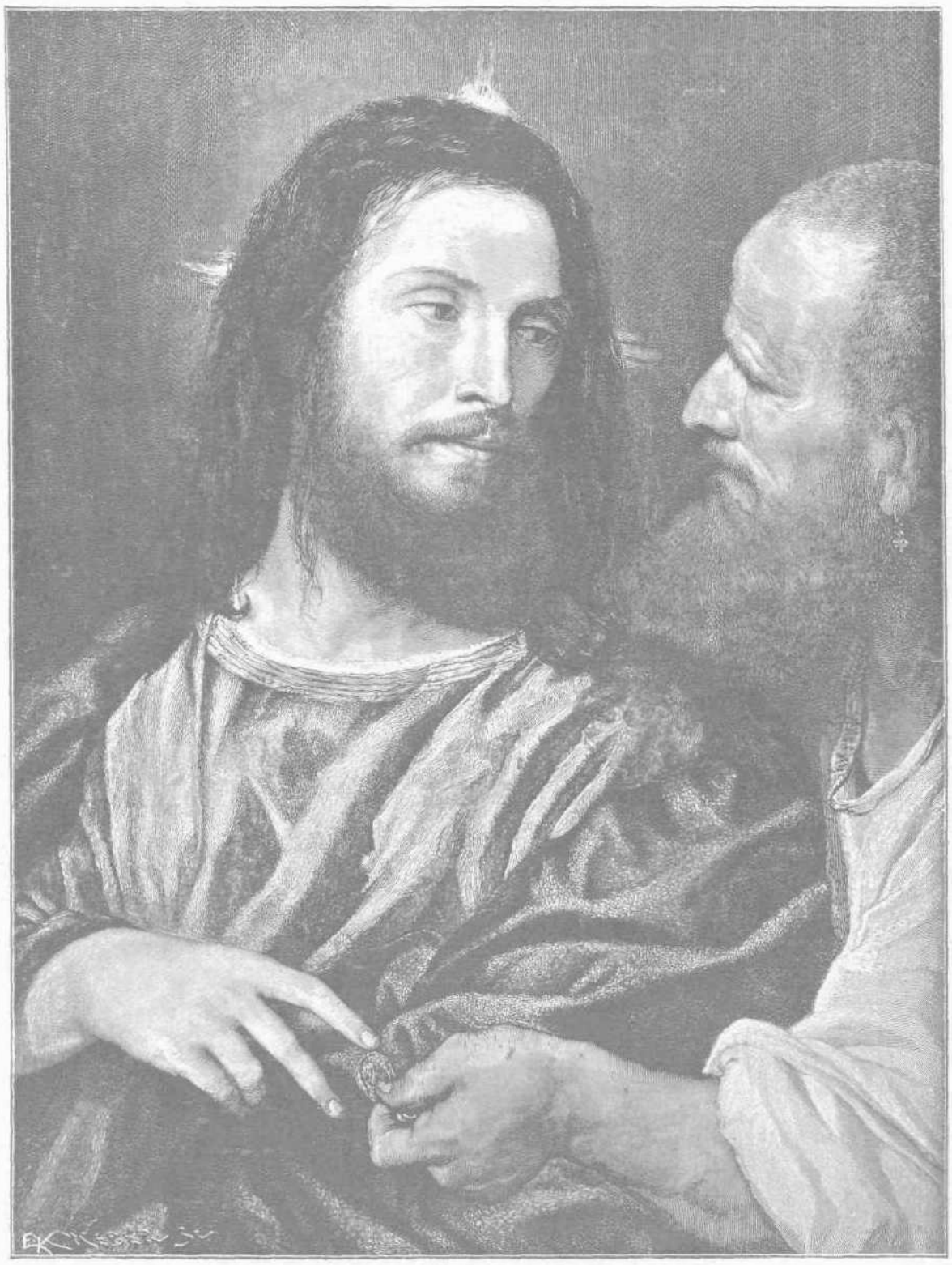

ΤΟ ΔΗΝΑΡΙΟΝ

[Εἰκὼν τοῦ Τιτιανοῦ]

Η ΑΠΕΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΩΛΟΥΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΑΟΥ
[Εἰκὼν Δομ. Θεοτοκοπούλου]

ΟΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΤΑΦΟΙ

Εἰς αὐτὸ τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους ἂς ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐθρήνησαν τὴν Ἑλλάδα δουλωμένην καὶ ἔπειτα τὴν ἐβοήθησαν νὰ τινάξῃ τὸν ζυγόν. Οἱ ἱεροὶ λόγοι των, τὸ Ἐθνικὸν Εὐαγγέλιον ἀποτελοῦντες, ἂς ἀναγνωσθοῦν τώρα καὶ ἂς συγκινήσουν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ὑλισμοῦ. Αἱ πράξεις των ἂς στηθοῦν εἰς τὰ ὄμματα ὅλων ἐμπρὸς διὰ νὰ ἴδωμεν πῶς ἐκεῖνοι ἐπόνεσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ πῶς ἀνέγραψαν τὸ 1821 μεταξὺ τῶν μεγάλων χρονολογιῶν τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας. Ἡ «Εἰκονογραφημένη» δίδουσα εἰς ἀνάγνωσιν τὰ πνευματικὰ προϊόντα τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστάσεως φρονεῖ, ὅτι δίδει εἰς τοὺς ἀναγνώστάς της σελίδας, αἱ ὁποῖαι θὰ προκαλέσουν φρικιάσεις πατριωτικάς.

Ἀκούσατε νὰ λαλῇ ἀπὸ τὸν τάφον του τὸν Φραγκίσκον Σκουφον τὸν ἱερέα καὶ νὰ διαμαρτύρεται μὲ τὸ ἰδιότροπον λεκτικόν του πρὸς τὸν Θεόν του διὰ τῆς Πατρίδος τὰ δεινὰ καὶ ἀκούσατε ἔπειτα τὸν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον νὰ σᾶς περιγράψῃ τῶν μαχῶν καὶ τῶν ναυμαχιῶν τοῦ 21 τὰς ὀδύνας καὶ ἔπειτα ἰδέτε τὸν Γεννάδιον προκαλοῦντα ἐράνους ἐν καιρῷ κινδύνων.

Μετ' αὐτὰ τὰ φρονήματα καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰς τὰς πράξεις οἱ τωρινοὶ ἔχομεν νὰ ἑορτάζωμεν τὴν 25ην Μαρτίου.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΣΚΟΥΦΟΥ

[Ἐκ τῆς Ρητορικῆς]

Φθάνει, Κριτὰ δικαιότατε, φθάνει. Ἕως πότε οἱ τρισάθλιοι Ἕλληνες ἔχουσι νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, καὶ μὲ ὑπερήφανον πόδα νὰ τοῖς πατῇ τὸν λαιμὸν ὁ βάρβαρος Θράκης; ἕως πότε Γένος τόσον ἔνδοξον καὶ εὐγενικὸν ἔχει νὰ προσκυνᾷ ἐπάνω εἰς βασιλικὸν θρόνον ἕνα ἄθεον τουλουπάνι καὶ ἡ Χώραις ἐκείναις, εἰς τὰς ὁποίας ἀνατέλλει ὁ ὁρατὸς τοῦτος Ἥλιος καὶ εἰς ἀνθρωπίνην μορφὴν ἀνέτειλας καὶ Ἐσὺ ὁ ἀόρατος, ἀπὸ ἥμισυ φεγγάρι νὰ βασιλεύωνται; Α! ἐνθυμήσου σὲ παρακαλῶ, πῶς εἶσαι ὄχι μόνον Κριτής, ἀμὴ καὶ πατήρ, καὶ πῶς πεδεύεις, ἀμὴ δὲν θανατώνεις τὰ τέκνα σου· ὅθεν ἀνίσως καὶ ἡ ἁμαρτίαις τῶν Ἑλλήνων ἐπαρακίνησαν τὴν δικαίαν σου ὀργήν, ἀνίσως καὶ εἰς τὴς κάμινον τῆς ἰδίας των ἀνομίας σοῦ ἐχάλκευσαν τὰ ἀστροπελέκια, διὰ νὰ τοὺς ἀφανίσῃς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Οἰκουμένης, Ἐσύ, ὅπου εἶσαι ὅλος εὐσπλαγχνία, συγχώρησε καὶ σβῦσε ἐκεῖνα εἰς τὸ πέλαγος τῆς ἀπείρου σου ἐλεημοσύνης. Ἐνθυμήσου, Θεάνθρωπε Ἰησοῦ, πῶς τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἐστάθη τὸ πρῶτον, ὅπου ἄνοιξε ταῖς ἀγκάλαις διὰ νὰ δεχθῇ τὸ Θεῖόν σου Εὐαγγέλιον· τὸ πρῶτον ὅπου ἔρριξε χαμαὶ τὰ εἴδολα, καὶ κρεμάμενον εἰς ἕνα ξύλον σὲ προσκύνησεν Θεόν· τὸ πρῶτον, ὅπου ἀντιστάθη τῶν τυράννων, ὅπου μὲ τόσα καὶ τόσα βάσανα ἐγύρευαν, νὰ ξερριζώσουν ἀπὸ τὸν Κόσμον τὴν Πίστιν, καὶ ἀπὸ ταῖς καρδίαις τῶν Χριστιανῶν τὸ θεῖόν σου Ὄνομα· μὲ τοὺς ἱδρωτας τῶν Ἑλλήνων ηὔξανε, Χριστέ μου, εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην ἡ Ἐκκλησία σου· οἱ Ἕλληνες τὴν ἐπλούτισαν μὲ τοὺς θησαυοὺς τῆς σοφίας, τοῦτοι καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν ζωὴν τὴν ἐδιαφέντευσαν τρέχοντας μὲ ἄπειρον μεγαλοψυχίαν καὶ εἰς ταῖς φυλακαῖς, καὶ εἰς ταῖς μάστιγαις, καὶ εἰς τοὺς τροχούς, καὶ εἰς ταῖς ἐξορίαις, καὶ εἰς ταῖς φλόγαις, καὶ εἰς ταῖς πίσσαις μόνον διὰ νὰ σβύσουν τὴν πλάνην, διὰ νὰ ξαπλώσουν τὴν πίστιν, διὰ νὰ σὲ κηρύξουν Θεάνθρωπον, καὶ διὰ νὰ λάμψῃ, ὅπου λάμπει ὁ Ἥλιος, τοῦ Σταυροῦ ἡ δόξα, καὶ τὸ μυστήριον. Ὅθεν ὡς εὐσπλαγχνος μὲ τὴν θεϊκήν σου παντοδυναμίαν κάμε, νὰ φύγουν τὸν ζυγὸν τέτοιας βαρβαρικῆς αἰχμαλωσίας, ὡς φιλόδωρος καὶ πλουσιοπάροχος ἀνταποδότης, ἀνοίγοντας τοὺς θησαυοὺς τῶν θείων σου χαρίτων, ὑψωσαι πάλιν εἰς τὴν προτέραν δόξαν τὸ γένος, καὶ ἀπὸ τὴν κοπρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κάθεται, δός του τὸ σκῆπτρον, καὶ τὸ Βασίλειον. Ναί, σὲ παρακαλῶ, μὰ τὸ χαῖρε ἐκεῖνο, ὅπου ἔφερε τὴν χαρὰν εἰς τὸν Κόσμον· μὰ τὴν θεῖαν σου ἐκείνην Ἐνσάρκωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὄντας Θεὸς ἐγίνηκες ἄνθρωπος διὰ νὰ φανῇς μὲ τοὺς ἀνθρώπους φιλάνθρωπος. Μὰ τὸ Βάπτισμα, ὅπου μᾶς ἔπλυνεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Μὰ τὸν θάνατον, ὅπου μᾶς ἔδωκε τὴν ζωὴν καὶ μὰ τὴν ἔνδοξον ἐκείνην Ἔγερσιν, ὅπου μᾶς ἀνεβίβασεν εἰς τὰ οὐράνια. Καὶ ἀνίσως καὶ ἡ φωναῖς μου τούταις δὲν σὲ παρακινοῦσιν εἰς σπλάγχνος, ἂς σὲ παρακινήσουν τὰ δάκρυα, ὅπου μοῦ τρέχουν ἀπὸ τὰ ὄμματα, καὶ ἂν δὲν φθάνουν καὶ τοῦτα, ἡ φωναῖς, ἡ παρεκάλεσαις τῶν

Ἁγίων σου, ὁποῦ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς τρισαθλίας Ἑλλάδος φωνιάζουσι. Φωνιάζει ἕνας ἀπὸ τὴν Κρήτην ἕνας Ἀνδρέας καὶ σὲ παρακαλεῖ, νὰ ἐξολοθρεύσῃς τοὺς Ἀγαρηνοὺς λύκους ἀτ' ἐκεῖνο τὸ Βασίλειον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐποίμανε τῆς Χριστονύμου σου ποίμνης τὰ πρόβατα. Φωνιάζει ἀπὸ τὴν Πόλιν ἕνας Χρυσόστομος, καὶ σὲ παρακαλεῖ, νὰ μὴν χυριεύεται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Υἱοῦ ἐκείνη ἡ Χώρα, ὁποῦ μίαν φορὰν ἀφιερώθη τῆς Μητρὸς καὶ Παρθένου· φωνιάζει ἡ Αἰκατερίνα, καὶ δείχνοντάς σου τὸν τροχόν, εἰς τὸν ὁποῖον, ἐμαρτύρησε, σὲ παρακαλεῖ, ὁ τροχὸς πάλιν νὰ γυρίσῃ τῆς τύχης διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Φωνιάζουσι οἱ Ἰγνάτιοι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, οἱ Πολύκαρποι ἀπὸ τὴν Σμύρνην, οἱ Διονύσιοι ἀπὸ ταῖς Ἀθήνας, οἱ Σπυρίδωνες ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ δείχνοντάς σου τοὺς λέοντας ὁποῦ τοὺς ἐξέσχισαν, ταῖς φλόγαις ὁποῦ τοὺς ἔκαυσαν, τὰ σίδηρα ὁποῦ τοὺς ἐθέρισαν, ἐλπίζουσιν ἀπὸ τὴν ἄκραν σου εὐσπλαγχνίαν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀπόλυτρωσιν.

ΜΑΧΗ ΚΑΤΑ ΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

[Ἐκ τοῦ λόγου περὶ συνεισφορᾶς]

Εἶχον καὶ ἴδε». Τί βλέπομεν εἰς τὴν πρώτην σκηνήν; Μάχην τῆς ξηρᾶς. Ὑπομείνατε νὰ τὴν θεωρήσωμεν συντόμως, ὅσον τὸ δυνατόν. Ἰδοὺ τὰ δύο τῶν πολεμίων στρατεύματα βλέπουσι μακρόθεν πρὸς ἄλληλα κατὰ πρῶτον, παλλόμενα τὴν καρδίαν. Ἰδοὺ συγκινοῦνται καὶ προχωροῦσι κατ' ἀλλήλων ἐνθουσιώντα. Χιλιάδες ἀνθρώπων, ὡς εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος, βηματίζουσι ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸ χάος τὸ τοῦ θανάτου. Σκαρδαμύττουσι τὰ βλέφαρα πρὸς τὰς πρώτας ἀστραπὰς τῆς ἀψιμαχίας. Ἀποχαιρετᾷ τὸν πλησίον στρατιώτην ὁ στρατιώτης καὶ εἰς ὅλους εὐθὺς φαίνεται ὅτι δύει ὁ ἥλιος τῆς ζωῆς. Ὅλος ὁ αἰὼν τοὺς φαίνεται συνεσταλμένος εἰς μίαν καὶ μόνην τῆς μάχης στιγμήν. Καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸ πᾶν ἕκαστος αὐτῶν ἀθρόον βλέπει συγκεντρωμένον εἰς τὴν ὁποίαν πατεῖ σπιθαμὴν τοῦ ἐδάφους. Ἰδοὺ ἡ σάλπιγξ βοᾷ, συνηχοῦσι τὰ κελεύσματα, κυματίζουσιν αἱ σημαῖαι, καὶ ἄρχεται ἡ τῆς μάχης ὁρμή. Κύματα καπνοῦ μαυρίζουσιν ἀναβαίνοντα καὶ λακτίζοντα τὸν αἰθέρα. Κροτοῦσιν ἀδιακόπως τὰ στόματα τῶν τηλεβόλων ἐξευρεγόμενα μυρίους θανάτους· αἱ πυροφόροι σφαῖραι, διαπερῶσαι διὰ τῶν πυκνῶν συστημάτων, ἀφίνουσιν ἐν τούτοις κενὰ χάσματα αὐλακίων, ὡς εἰς τὰ χωράφια τὸ ἄροτρον τοῦ γεωργοῦ, ἢ καὶ εἰς τὰ λήϊα τοῦ θεριστοῦ τὸ δρέπανον. Σώματα καλὰ καὶ γενναῖα, ὡς δένδρα ὑψηλὰ καταπίπτουσι βαρυστένακτα καὶ ἄλλα συσσωρεύονται ἀλλεπάλληλα, ὡς ἀσταχύων δράγματα εἰς τοὺς ἄλωνας. Ὁρμῶσιν οἱ μαχόμενοι διὰ τῶν πτωμάτων ἐγκαρδιούμενοι ὑπὸ ἀπελπισιας, ὠθοῦσιν, ὠθοῦνται· πληγώνονται πληγώνουσι· φονεύουσιν, ἀποθνήσκουσι. Νεκρὸς ἀντικρούει πρὸς νεκρόν, πῦρ εἰς πῦρ, σίδηρος πρὸς σίδηρον. Ἐπιχαίρουσιν ὡμῶς οἱ νικηταί, μεθύοντες ἐξ αἵματος. Γογγύζουσιν ἐλεεινῶς οἱ τραυματισμένοι καὶ ψυχορραγοῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων ἢ τῶν πεζῶν φονευτῶν. Ἐδῶ σπαρταροῦσι χεῖρες καὶ πόδες, ἐκεῖ ἀχνίζουσι καρδίαι καὶ σπλάγχνα, ἀλλοῦ κυλίονται σώματα, ὡς δένδρων κορμοί, καὶ παρέκει σφενδονίζονται κεφαλαὶ χάσκουσαι εἰσέτι φοβερῶς κατὰ τοῦ φονέως. Κρουνοὶ καὶ ρεῖθρα θερμῶν αἱμάτων μεθύουσι τὴν γῆν, καὶ καταβάφουσι τὰς σάρκας, καὶ μολύνουσι, ραντίζοντα καὶ ἵππους καὶ ὅπλα καὶ φορέματα. Ἀδελφὸς βαρυστενάζων καταπατεῖ τὸ πτῶμα τοῦ ἀδελφοῦ· εἰς τὸ βάθος τῆς ἑαυτῶν καρδίας αἰσθάνονται τὰ θανάσιμα τραύματα τῶν υἱῶν οἱ πατέρες· καὶ τὰ τέκνα παρέρχονται δακρύοντα τοὺς πεσόντας γονεῖς, οἵτινες ἐκτείνοντες τοὺς νεκρουμένους βραχίονιας μετὰ φωνῆς οβυνομένης καὶ δυόντων ὀμμάτων τοὺς εὔχονται, τὸ τελευταῖον ὑγείαν καὶ ζωήν. Ἐδῶ τρέχουσιν ἐξάγοντες οἱ συγγενεῖς ἢ φίλοι τὸν συστρατιώτην ἡμιθανῆ, καὶ μόλις ἀνορθοῦντα τὴν κεφαλήν, νὰ καθιερώσῃ τὸ ἔσχατον βλέμμα καὶ πνεῦμα εἰς τὸν δημιουργόν του· ἐκεῖ φθάνει καὶ κατασφάζει τὸν φεύγοντα ὁ διώκων· καὶ μένει τέλος, τὸ πεδίον τῆς μάχης μυριόνεκρον πολυάνδριον, ὅπου κοίτονται σώματα Χριστιανῶν συμπεφυρμένα πρὸς ἔρημα ὅπλα καὶ πτώματα Τούρκων, καὶ κτηνῶν θνησιμαῖα, ἐπισκοπούμενα ἄνωθεν ὑπὸ σαρκοφάγων ὀρνέων, τὰ ὁποῖα μόνα διὰ τῆς φρικώδους αὐτῶν κλαγγῆς διακόπτουσιν ἐνίοτε τὴν κατέχουσαν κύκλῳ τὸ πᾶν φοβερὰν τῆς νεκρώσεως ἡσυχίαν καὶ πένθιμον σιωπὴν τοῦ θανάτου. Πῶς σᾶς φαίνεται τοῦτο τὸ θέατρον ἀδελφοί; Εἶναι ἀρά γε ἱκανὸν νὰ κινήσῃ φρόβον καὶ ἔλεον εἰς τὰς ψυχάς σας πρὸς βοήθειαν τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θυσιαζομένων ὁμογενῶν; Ὦ πόσαι οἰκίαι ἠρημώθησαν εἰς ταύτην τὴν μάχην! Πόσαι χῆραι ἤδη καὶ πόσα ὀρφανά, καὶ πόσοι γέροντες γονεῖς περιμένουσιν εἰς μάτην τοὺς πεσόντας αὐτῶν συγγενεῖς! Προκύπτουσι διὰ τῶν θυρίδων, ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδούς, ἐρωτῶσι τοὺς διαβάτας, περιστρέφουσι πανταχοῦ καὶ τὰ βλέμματα καὶ τὰς διανοίας πότε καὶ ποῦ νὰ ἴδωσιν ἐκείνους, τοὺς ὁποίους δὲν θέλουσι πλέον ἰδεῖ εἰς τὴν γῆν, θρηνοῦντες διὰ βίου τὸν χωρισμόν των. Πόσαι τέλος χρησταὶ τῆς πατρίδος ἐλπίδες, καὶ πόσοι βραχίονες αὐτῆς συνετάφησαν μετὰ τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων εἰς ἕνα τάφον, τὸν ὁποῖον εἰς αὐτοὺς προσφέρει τελευταῖον ἡ εὐσέβεια, δῶρον ὅσιον καὶ θλιβερόν! Δεινόν, ἀδελφοί, τὸ θέαμα, καὶ τὰ παρεπόμενα δεινὰ καὶ ἐλεεινά. Ἀλλ' ἂν ταῦτα δὲν σᾶς μαλάσσωσι τὴν καρδίαν, μετάβητε εἰς ἄλλην σκηνήν. Ἔλθετε εἰς τὴν θάλασσαν νὰ ἴδωμεν τοὺς συμπατριώτας, πῶς ναυμαχοῦσι κατὰ τῶν ἀσεβῶν «ποιοῦντες ἔργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς».

Ἔρχου καὶ ἴδε. Βλέπετε τὰς ὑψηλὰς καὶ βαρείας τῶν βαρβάρων τριήρεις, πῶς ἀναβαίνουσιν ὡς Ἡφαίστεια ὄρη εἰς τὴν θάλασσαν τὴν Ἑλληνικήν; Βλέπετ' ἀπ' ἄλλου μέρους τὰ πλοῖα τῶν ὁμογενῶν εὐκίνητα καὶ κοῦφα καὶ ἐλαφρά, πῶς περιίπτανται, ὡσὰν κύκνοι, πέριξ εἰς τὰς βαρβαρικὰς πυργοβάρεις; Ἰδοὺ ἀνάπτει ὁ πόλεμος εἰς τὸ πέλαγος, ὅπου παραυτὰ συντρέχουσι καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα νὰ πολλαπλασιάζωσι τὰ τούτου δεινά. Ἡ θάλασσα βοᾷ καὶ ἀφρίζει, καὶ χάσκει συχνάκις ὑποκάτω τῶν καραβίων ἀνοίγουσα τὰς ἀβύσσους, ὡς παμφάγους φάρυγγας, νὰ τὰ καταπῇ. Οἱ ἄνεμοι ἀνυψώνουσιν ὄρη κυμάτων, καὶ διακόπτοντες τῶν πλοίων τὴν ὁρμήν, τὰ συνταράσσουσι, τὰ στρέφουσι, τὰ συγκρούουσι καὶ παραδίδουσι πλάγιον πολλάκις τὸ προτρέχον νὰ φύγῃ τὸν ἐχθρόν. Ξηρὰ καὶ ποῦ; Μακρόθεν στενάζει καὶ δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἄσυλον εἰς τὰ φεύγοντα θύματα τοῦ θανάτου. Κἂν δὲ τύχῃ πλησίον, ἐπιταχύνει τὸν τούτων ὄλεθρον πολλάκις διὰ τὴν σκληρότητα τῶν ἀποτόμων αἰγιαλῶν. Ῥύακες πυρὸς προχέονται καίοντες ἐπὶ τῶν ὑδάτων· καὶ προσβάλλοντες εἰς τὰς πλευρὰς τῶν πλοίων τὰ σχίζουσιν ἐξαίφνης καὶ τὰ καταποντίζουσιν ἢ τ' ἀνάπτουσιν, ὡς ξύλον δρυμόν, ἀναμέσον εἰς τὰ κύματα. Βολίδες καὶ σφαῖραι πυροφόροι σπινθηροβολοῦσιν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς τοῦ καπνοῦ, μαινόμεναι νὰ φάγωσι σάρκας. Ἐδῶ συμπλοτῆρες συντετριμμένοι ἢ καιόμενοι τοὺς βραχίονας κατασπαίζονται ἀλλήλους τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ἐκεῖ σύρουσιν εἰς τὰ κάτω τοῦ πλοίου καὶ συσσωρεύουσι τοὺς πληγωμένους αἱματοφύρτους καὶ θρηνοῦντας ἐλεεινῶς. Ἀλλοῦ πολέμιοι συμπεσόντες ἐπὶ τῆς κωπαστῆς κατασχίζουσι, καὶ σφάζουσι, καὶ πνίγουσιν ἀλλήλους εἰς τὸ πέλαγος. Κατάραι καὶ προσευχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων ἀντηχοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα· πτώματα καὶ ναυάγια ἡμίκαυστα ἐπιπλέουσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Πανταχόθεν συρρέουσιν αἱ εἰκόνες καὶ τὰ ὄργανα τοῦ ὀλέθρου. Ὁ δὲ ἄνθρωπος μόνος, ἔρημος, φυλακισμένος εἰς μίαν σανίδα, ἀντιμάχεται πρὸς πολλὰ θανάτων εἴδη, τὰ ὁποῖα περὶ αὐτὸν ἁμιλλῶνται, ποῖος πρότερον νὰ τὸν ἁρπάσῃ. Τυράννων μανία, καὶ τέχνη πολέμου, καὶ λύσσα πυρός, καὶ βία κυμάτων, καὶ ζάλη ἀνέμων συναγωνίζονται κατὰ τῶν ἡμετέρων συγγενῶν ἐπάνω εἰς ἕνα τάφον ἀχανῆ! Ἰδοὺ συντόμως, ἀγαπητοί, τῶν δεινῶν ἡ σκιαγραφία, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι περιπεπλεγμένοι οἱ ἀδελφοί μας. προσθέσατε προσέτι καὶ τὴν πεῖναν καὶ τὴν γύμνωσιν, καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων ὁποσκευῶν. Πῶς νὰ ἀνθέξῃ πρὸς τοσούτους ἐχθροὺς ἄοπλος καὶ νῆστις αὐτῶν ἡ ἀνδρεία; Πῶς νὰ παρηγορήσωσι τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις πεινῶντας καὶ τρέμοντας καὶ πενθοῦντας συγγενεῖς, τοὺς τραυματίας, τοὺς γέροντας, τοὺς ἀρρώστους, τὰς παρθένους, τὰς χήρας, τὰ ὀρφανά των;

ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Ο ΑΜΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΙΡΩΝ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ ΤΟΥ
[Εἰκὼν Λεονάρδου Δὰ Βίντση]

ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΓΟΛΓΟΘΑ
[Εἰκὼν Δομ. Θεοτοκοπούλου]

Ο ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΣΥΛΛΕΓΩΝ ΕΡΑΝΟΥΣ

ΑΛ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Εἶχε πέσει τὸ Μεσολόγγιον, εὐγενὴς ἀπαρχὴ τῆς Ἐλευθερίας καὶ οἱ ἡρωϊκοὶ αὐτοῦ πρόμαχοι, ὅσοι διέφυγον τὰς φλόγας καὶ τοὺς ἐχθρούς, οἰκτρὰ θύματα τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ταλαιπωρίας, εἶχον συρρεύσει εἰς χιλιάδας εἰς Ναύπλιον, καὶ ἐζήτουν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῆς ἐνδόξου θυσίας των, ξηρὸν ἄρτον διὰ νὰ τραφῶσι, καὶ πυρίτιν διὰ νὰ πολεμήσωσιν. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ἦν ἐν ἀπορίᾳ ἐσχάτῃ, τὸ ταμεῖον κενὸν καὶ δεινὴ τῶν πραγμάτων ἡ θέσις. Τὸ Μεσολόγγιον πυροπληθέν, ἐφάνη λάμψαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπικήδειος δᾷς τοῦ ἀγῶνός της, ἡ Στερεὰ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ προμαχῶνος τούτου ἠσθάνθη τὰς δυνάμεις της παραλυθείσας ἐνώπιον τοῦ φρονηματισθέντος ἐχθροῦ, ἡ Πελοπόννησος ἐδηοῦτο ἄνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ ὁ κίνδυνος ἦν περὶ ὅλων. Γενικὴ καταστροφὴ καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, ἂν δὲν ἐξεπέμπετο στρατὸς ἀναχαιτίσων τοὺς πολεμίους καὶ ἐμψυχώσων τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας. Κατηφὴς καὶ περίτρομος συνέρρευσεν ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, καὶ συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ πειναλέοι στρατιῶται, ἀπειλητικοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα, οὐδεὶς ἤξευρε τί νὰ προτείνῃ. Τότε ὁ Γεννάδιος, προκύψας τοῦ ὄχλου ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης πλατάνου, καὶ ἐκεῖθεν φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλανῶν, μετὰ φωνῆς στεντορίας, καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἦτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία. — «Ἡ Πατρίς, ἀνέκραξε καταστρέφεται, ὁ Ἀγὼν ματαιοῦται, ἡ Ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντονος, πρέπει οἱ ἀνδρεῖοι αὐτοὶ οἵτινες ἔφαγαν πυρῖτιν καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας καὶ ἤδη ἀργοὶ καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχίζουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἐλλείπουσιν. Ἀλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἂν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν ἄνδρες ἐλεύθεροι πόρους εὑρίσκομεν. Ἂς δώσῃ ἕκαστος ὅ,τι ἔχει καὶ δύναται. Ἰδοὺ ἡ πενιχρὰ εἰσφορά μου. Ἂς μὲ μιμηθῇ ὅστις θέλει!» — Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ἰσχυὸν διδασκαλικόν του βαλάντιον. Ὁ κρότος τῶν πρώτων τούτων εἰς τὸν Βωμὸν τῆς Πατρίδος καταπεσόντων ὀλίγων χρυσῶν, τοῦ μόνου προϊόντος τῶν ἐπιπόνων οἰκονομιῶν του, τοῦ μόνου ἐφοδίου τοῦ ἐναγωνίου του βίου, βεβαίως ὡς μελῳδία εὐπρόσδεκτος ἀντήχησεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ κατελογίσθη βεβαίως ἡ προσφορὰ αὕτη παρὰ τῆς χήρας τὸν ὀβολόν, ἐν ταῖς ἀΐδιοις δέλτοις, ἐν αἷς ἐγγράφεται πᾶσα εὐγενὴς πρᾶξις εἰς μυριοπλάσιον ἀνταπόδοσιν. — «Ἀλλ' ὄχι, ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶναι οὐτιδανή! Ὀβολὸν ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἐμαυτόν, καὶ ἰδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ 4 ἔτη διὰ τὰ παιδία του; Ἂς καταβάλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αὗται λέξεις ἐξῆψαν ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμόν, καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἔσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δέ, οὐδ' αὐτῶν ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ πενίας καὶ πείνης κατατρυχομένων στρατιωτῶν, ὅ,τι ἕκαστος ἢ ὅπλον ἢ κόσμημα εἶχε τίμιον· ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελέγη ποσότης ἐπαρκὴς πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων καὶ μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ ἀνέλθωσι καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου προσελθοῦσαι καὶ αἱ κυρίαι νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί. — Ἀπὸ βαθέως ὄρθρου ὁ Γεννάδιος περιέμενεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε, καὶ αἱ κυρίαι ἴσως πτοηθεῖσαι τὴν συρροὴν τῶν ξένων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν ἢ ὀλίγαι μόνον ὑπείκουσαι εἰς τὴν κλῆσιν. Τότε τὸ αἷμά του αἰσθανθεὶς ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως ἀναβράζον, καὶ ἀποβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων. «Δυστυχῆ παιδία, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κλονίσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας, δυστυχῆ παιδία σᾶς ἐγκατέλειψαν αἱ μητέρες σας! Ἠξεύρουσιν ὅτι ὁ Ὀθωμανὸς σφάζει καὶ ἀνδραποδίζει, ὅτι αὔριον θὰ ἔλθῃ νὰ σύρῃ καὶ σᾶς εἰς αἰχμαλωσίαν, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευόμεναι ὀλίγου χρυσίου. Ἄλλος προστάτης δὲν σᾶς μένει ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὸν κοινὸν προστάτην ἐκεῖ ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδία μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνήν, ἐγονάτισαν ὅλα. Ἀποκαλύψας δὲ ἐκεῖνος τὴν κεφαλήν του, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς τὸν οὐρανόν, — «Ὕψιστε Θεέ, ἀνεφώνησε, Σὺ ὁ προστάτης τῶν ἀθώων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων καταφυγήν, μὴ ἐγκαταλείψῃς καὶ Σὺ τὰ παιδία ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά Σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ αἰχμαλωσίας δεσμά. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρῄτησαν, ἐπίβλεψον ἐπ' αὐτά, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἧς πάντες ἐξανέστησαν, ἣν παρορῶσιν, ἣν προδίδουσιν αὐτά της τὰ τέκνα. Δός, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπ' αὐτῆς πάσης ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ τελειωθῇ ἡ Σὴ δύναμις, τὰ δὲ παιδία ταῦτα πολῖται ἐλεύθεροι, νὰ τὴν ὑπηρετήσωσί ποτε ἐν πίστει καὶ εἰλικρινείᾳ πρὸς σωτηρίαν σύτῆς καὶ πρὸς δόξαν σου αἰωνίαν! Ἢ ἄν, πάνσοφος Σὺ γινώσκῃς ὅτι πέπρωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἰδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γείνωσί ποτε αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι παραίτια, παράδος τα μᾶλλον εἰς τῆς μαχαίρας τὸ στόμα, καὶ παράδος καὶ ἐμὲ εἰς αὐτό, πρὶν ἰδῶ ἐκ νέου τῆς Ἑλλάδος τὴν δουλικὴν ἡμέραν καὶ τὴν ταπείνωσιν!»

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΣΥΖΥΓΟΣ

Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος εἶχε σύζυγον καὶ τέκνα τῷ 1453, ὅτ' ἔπιπτε γενναίως καὶ μαρτυρικῶς, μάτην ὑπεραμυνόμενος τῆς Κωνσταντινουπόλεως μοιραίως ἁλισκομένης ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ; »

Αὐτὸ τὸ ζήτημα ἐξήτασεν εἰς μίαν διάλεξίν του ἐν τῷ «Παρνασσῷ» καὶ εἰς τὸν «Νέον Ἑλληνομνήμονά» του ὁ σοφὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου μας κ. Σπ. Λάμπρος.

Εἶνε τὸ ζήτημα τόσον περίεργον καὶ τόσον περίπλοκον, συγχρόνως δὲ μὲ τόσας συγκινητικὰς φάσεις, ὥστε ἀξίζει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ.

Παραδόσεις καὶ θρῦλλοι ἀλλὰ καὶ συγγραφέων μαρτυρίαι, ἐσφαλμέναι, ἔχουν δημιουργήσῃ κυκεῶνα ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς ἐξήγαγεν ὁ γλυκὺς ὁμιλητὴς καὶ ἐξετάστικώτατος συγγραφεύς.

Ὁ Παλαιολόγος ἐνυμφεύθη τὸ πρῶτον τὸν Ἰούνιον τοῦ 1428 εἰς ἡλικίαν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν μὲ τὴν Μαγδαληνὴν θυγατέρα τοῦ Λεονάρδου Β' Τόκκου, κόμητος παλατίνου Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας καὶ Δουκὸς τῆς Λευκάδος καὶ τῆς πιθανῶς ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Γενουηνσίων Ζαχαριῶν, τῶν δυναστῶν τῆς Φωκαίας καὶ Χίου, καταγομένης συζύγου αὐτοῦ. Ἡ Μαγδαληνὴ αὕτη εὑρίσκετο τότε, ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πατρός της, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ θείου της Καρόλου Β΄ Τόκκου.

Οἱ γάμοι Ἑλλήνων ἡγεμόνων μετὰ γυναικῶν ἀλλοφύλων ἦσαν συχνοί, πολλάκις πολιτικοὺς σκοποὺς ἔχοντες, ἐρρόντιζον δὲ συχνὰ οἱ Ἕλληνες σύζυγοι νὰ εἰσάγουν τὴν σύζυγόν των εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Ὁ γάμος τοῦ Κωνσταντίνου μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς εἶχε πολιτικὸν σκοπόν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπεῖκεν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ πατρός του πρὸς τὴν Δύσιν καὶ εἰς τὰς παροτρύνσεις τοῦ Πάπα μέγα σημαίνοντος πολιτικῶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διηυκόλυνε τὴν ἔκβασιν τῆς τότε ἐν Πελοποννήσῳ, ὅπου διέμενεν ὁ γαμβρός, περιπλοκῆς. Ὁ Κάρολος Τόκκος, ὁ θεῖος τῆς νύμφης κατεῖχε πόλεις τινὰς ἐν Ἀχαΐᾳ, τὰς ὁποίας εἰς μάτην ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἐπειράθη ν' ἀποκτήσῃ κατερχόμενος ὁ ἴδιος εἰς Πελοπόννησον. Ἐξ ἄλλου οἱ Ἐνετοὶ ἐπροστάτευον τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ναβαραίων, τῶν ὁποίων ἦρχεν ὁ ἐπικίνδυνος Γενουήνσιος Κεντυρίων Ζαχαρίας. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ὁ Κωνσταντῖνος διὰ τοῦ γάμου ἔλυε μὲν τὸ ζήτημα τῶν πόλεων τῆς Ἀχαΐας λαμβάνων αὐτὰς ὡς προῖκα, ἐμείου δὲ τοὺς κινδύνους τοὺς ἐκ τῶν Ναβαρραίων, συγγενεύων πρὸς τοὺς Ζαχαρίας.

Ἀλλὰ τότε ἐπρόκειτο νὰ πολιορκηθοῦν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἱ Πάτραι καὶ ὁ γάμος τοῦ ἀτυχοῦς Αὐτοκράτορος ἐγένετο μέσῳ τοῦ στρατοπέδου, παρὰ τοὺς μύλους τοὺς ἔξωθεν τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡ Μαγδαληνὴ μετωνομάσθη εἰς Θεοδώραν ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον ηὐτύχησε νὰ ἔχῃ πλησίον τὸν σύζυγόν της. Ὁ πόλεμος ἠνάγκαζε τὸν Κωνσταντῖνον νὰ μένῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Χλεμουντζίῳ καὶ Γλαρέντζῃ, ἡ δύστηνος δὲ Θεοδώρα δὲν ἔζησε ὥστε νὰ ἐπίδῃ τὴν ἅλωσιν τῶν Πατρῶν καὶ τὴν ὁπωσδήποτε, μετὰ ταύτην ἀποκατασταθεῖσαν τάξιν. Ἐν καὶ ἥμισυ ἔτος μετὰ τὸν γάμον της, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1429 ἀπέθανεν ἐν Σανταμέρῃ τῆς Ἀχαΐας, τῷ νῦν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα χωρίῳ τοῦ δήμου Δύμης καὶ πρῶτον μὲν ἐτάφη εἰς μίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Γλαρέντζας μετὰ ταῦτα δὲ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν ἐν Μυστρᾷ μονὴν τοῦ Ζωοδότου, ὅπου ἦσαν οἱ τάφοι τῶν δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου Παλαιολόγων.

Ἐθρήνησε τὴν ἀτυχῆ σύζυγον τότε ὁ περίφημος ἱερομόναχος Βησσαρίων, ὁ ἔπειτα γενόμενος Καρδινάλιος ἐν Ρώμῃ καὶ ἔγραψεν ἐπίγραμμα χαραχθὲν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Θεοδώρας.

Εἰς τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἀναφέρεται ἡ ἐκ Λατίνων καταγωγὴ τῆς νύμφης, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἀποκαλεῖται «Ἄρην πνέων καὶ φόνους ἐν ταῖς μάχαις», ὑποδηλουμένων οὕτω τῶν περιστά-

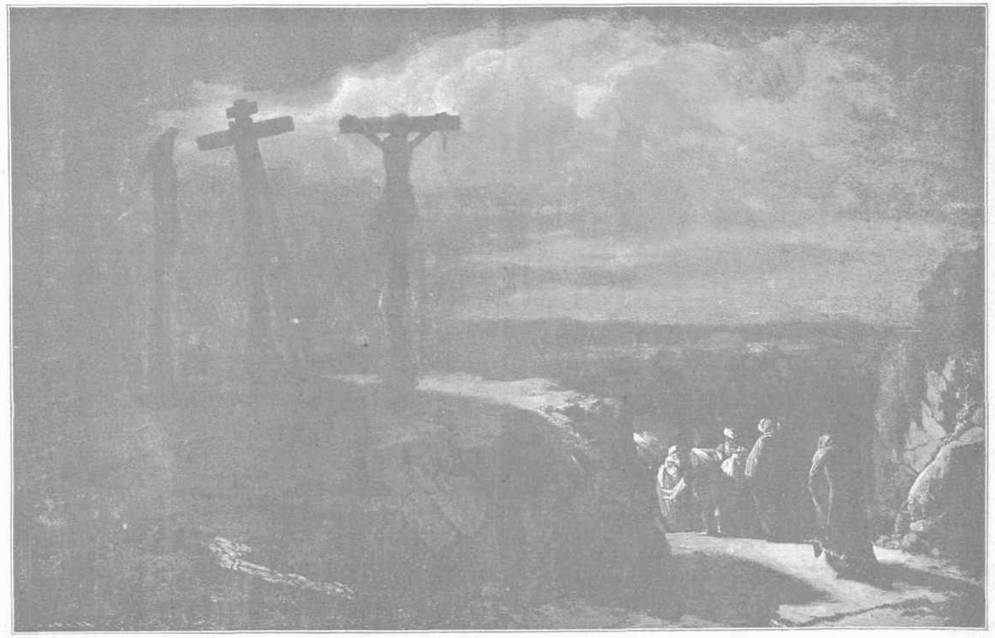

ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — "Η ΓΗ ΕΣΚΟΤΙΣΘΗ ΤΟ ΚΑΤΑΠΕΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ . . . "
[Εἰκὼν Βερεστσαγκίν]

ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Η ΥΠΕΡΤΙΜΟΣ ΚΗΔΕΙΑ

[Εἰκὼν τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Στρούγκ]

σεων ὑφ' ἃς ἐτελέσθη ὁ γάμος. Ἀναφέρεται ὅμως ἐπίσης ὅτι ἡ Θεοδώρα ἀπέθανεν «ὠδῖσιν αὐταῖς προσλιποῦσα τὸν βίον» ἐκ τοῦ ὁποίου συμπεραίνεται ὅτι αὕτη ἀπεβίωσεν ἐκ δυστοκίας, συναποβιώσαντος καὶ τοῦ τέκνου ὡς εἰκάζεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὑπὸ οὐδενὸς γίνεται μνεία γόνου τοῦ Κωνσταντίνου ἐκ τοῦ πρώτου τούτου γάμου του.

Ἔνδεκα ὁλόκληρα ἔτη ὁ Κωνσταντῖνος μένει χῆρος καὶ μόλις τῷ 1440 ἀποφασίζει νὰ συνάψῃ δεύτερον γάμον, πιθανῶς σκεφθεὶς ὅτι οὐδεὶς ἄρρην γόνος ὑπῆρχε τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας τοῦ Βυζαντίου, ἴσως δὲ καὶ παροτρυνθεὶς ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἰωάννην, ὅστις αὐτὸν ἐξέλεξεν ὡς διάδοχον ἀντὶ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Θεοδώρου.

Ὁ Κωνσταντῖνος τότε ἐξέλεξεν ὡς νύμφην τὴν θυγατέρα τοῦ αὐθέντου τῆς Λέσβου Δορίνου Α΄ Γατελούζου, ὅστις ἕνεκα κηδεστίας τοῦ οἴκου πρὸς τοὺς Παλαιολόγους ἔφερεν ἐκ μητρογονίας τὸ ἐπώνυμον τοῦτο. Ἡ μελόνυμφος ἐκαλεῖτο Αἰκατερίνη καὶ ὁ γάμος, καίτοι πρὸς διεξαγωγὴν τῶν διαπραγματεύσεων ἐσταλη εἰς Λέσβον ὁ Φραντζῆς τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1440, ἐγένετο τὸν Ἰούλιον τοῦ 1441 διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου Δημήτριος ἐπολέμει αὐτὸν καὶ τὸν βασιλεύοντα Ἰωάννην.

Τέλος ὁ Κωνσταντῖνος κατέπλευσεν εἰς Λέσβον μετὰ βασιλικῶν τριήρων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Δρουγγαρίου, τοῦ ἔπειτα μεγάλου δουκός, Λουκᾶ Νοταρᾶ, ἐτέλεσε τοὺς γάμους του καὶ ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς Λέσβον ἕως τὸν Σεπτέμβριον, ἔφυγεν εἰς Πελοπόννησον. Ὀλίγους μῆνας ἔπειτα νέοι κίνδυνοι νέαν διαταραχὴν ἔφερον εἰς τὴν συζυγίαν αὐτὴν τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ ἀδελφός του Δημήτριος καὶ οἱ Τοῦρκοι μεθ' ὧν συνεμάχησεν ἀπέκλεισαν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ ἀτυχὴς γαμβρὸς ἠναγκάσθη νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν τῆς βασιλευούσης. Διελθὼν διὰ τῆς Λέσβου παρέλαβε τὴν σύζυγόν του, ἐνῷ δὲ ἔπλεε πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εὑρέθη παρὰ τὴν Λῆμνον ἀντιμέτωπος τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Ὁ Τοῦρκος στόλαρχος Ἀχμὲτ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Λῆμνον καὶ ἐπολιόρκησε τὸ ζεῦγος ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἐν τῷ φρουρίῳ Κοτζίνῳ (Κοκκίνῳ). Τὰ τείχη τοῦ φρουρίου κατέπεσαν ὑπὸ τὰς βολὰς τῶν τηλεβόλων τῶν Τούρκων, ἐσώθη ὅμως ἡ πόλις.

Ἀλλ' οἱ κίνδυνοι τῆς πολιορκίας ἐτάραξαν καὶ κατέρριψαν ἀσθενῆ τὴν ἔγκυον Αἰκατερίνην, θάπτει δὲ καὶ τὴν δευτέραν ταύτην, μέσῳ κινδύνων πολεμικῶν θανοῦσαν, σύζυγόν του ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὸ Παλαιόκαστρον τῆς Λήμνου.

Περίεργοι εἶνε αἱ λεπτομέρειαι διαφόρων ἀποπειρῶν μεταγενεστέρων ἵνα ὁ μάρτυς ἔλθῃ εἰς γάμον.

Ἦτον ὁ ἐνδεδειγμένος ὡς μέλλων αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἔπρεπε νὰ καταλίπῃ ἄρρενας ἀπογόνους. Διὰ τοῦτο, ἐνῷ ἀκόμη ἦτο Δεσπότης Πελοποννήσου, ἤρχισαν διαπραγματεύσεις νὰ νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Τάραντος Ἰσαβέλλαν Ὀρσίνη. Αἱ διαπραγματεύσεις αὗται ἐναυάγησαν καὶ βραδύτερον ὁ Δόγης τῆς Βενετίας ὁ περιλάλητος Φραγκῖσκος Φόσκαρι προέτεινεν εἰς τὸν Κωνσταντῖνον τὴν θυγατέρα του μὲ πολλὴν προῖκα. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐδέχθη καὶ ὁ γάμος θὰ ἐγίνετο ὅταν ἔξαφνα θνήσκει ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης καὶ ὁ μελλόγαμβρος καλεῖται Αὐτοκράτωρ. Τότε ὁ γάμος ἐθεωρήθη ἀνάρμοστος πλέον καὶ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ διότι, ὅπως λέγει ὁ Φραντζῆς «πῶς ἐδύναντο οἱ τῆς Πόλεως ἄρχοντες καὶ ἀρχόντισσαι κυρίαν καὶ δέσποιναν αὐτῶν καταδεχθῆναι Ἑνετοῦ θυγατέρα;».

Συγχρόνως ὅμως καὶ πρὶν ἢ γίνῃ Αὐτοκράτωρ ὁ Κωνσταντῖνος διεξῆγεν ἄλλας περὶ γάμου διαπραγματεύσεις. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Πέτρου Βεατρίκης. Δι' ἀγνώστους λόγους καὶ ὁ γάμος αὐτὸς δὲν ἐγένετο.

Οἱ περὶ τὸν Κωνσταντῖνον ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν νὰ φροντίζουν περὶ γάμου του, οἱ δὲ ἄρχοντες καὶ αἱ ἀρχόντισσαι ἐνήργουν ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ ἄλλης νύμφης, μὲ ἐπινοήσεις καὶ ὑπεκφυγὰς καὶ πανουργίας διαφόρους.

Ὁ Φραντζῆς τότε στέλλεται ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1449 εἰς τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Τραπεζοῦντα ὅπως, μετὰ ἐξέτασιν, προτείνει τὴν ἁρμοδιωτέραν ἐκ τῶν δύο προτεινομένων ὑπὸ τῶν ἐκεῖ αὐλῶν σύζυγον. Ὁ Φραντζῆς ἀνεχώρησε συνοδευόμενος ὑπὸ «ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν καὶ ἰατρῶν καί τινων κρουόντων ὄργανα καὶ ἕτερα εἴδη μουσικά», εἶχε δὲ νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν θυγατέρων Γεωργίου τοῦ Ρηγὸς τῶν Ἰβήρων καὶ τῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Τραπεζοῦντος Ἰωάννου Κομνηνοῦ καὶ τὴν ἐντολὴν νὰ δηλώσῃ, μετὰ τὴν οἰκείαν ἐξέτασιν, δι' ἐπιστολῆς εἰς τὸν βασιλέα «τὰ καλὰ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν». Ὁ Φραντζῆς ἐναυάγησε παρὰ τὴν Ἀμισὸν καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις τοῦ Κωνσταντίνου παρεπλανήθη. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Φεβρουάριον τοῦ

1451 — ἡ ἀποστολὴ τοῦ Φραντζῆ διήρκεσε δύο ἔτη — ἀπέθανεν ὁ Σουλτᾶνος Μουρὰτ ἀφήσας χήραν τὴν Μαρίαν Κομνηνήν, ἀνεψιὰν τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ, θυγατέρα δηλαδὴ τῆς ἀδελφῆς του καὶ τοῦ δεσπότου Σερβίας Γεωργίου Βράγκοβιτς. Ὁ Φραντζῆς τότε ἔγραψε πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον τὴν γνώμην ὅτι τὴν χήραν αὐτὴν ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇ. Ὁ Κωνσταντῖνος εὑρέθη καὶ πάλιν μέσῳ διχογνωμίας τῶν αὐλικῶν, ἀπέστειλεν ὅμως τὸν Μανουὴλ Παλαιολόγον εἰς Σερβίαν νὰ ζητήσῃ τὴν «ἀμήρισσαν» εἰς γάμον. Καὶ ὁ μὲν Βράγκοβιτς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐδέχθησαν ἀσμένως τὴν πρότασιν, ἀλλ' ἡ χήρα τοῦ Μουρὰτ εἶχε τάξῃ ὅτι, ἂν ὁ Θεὸς σώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀσεβῶν νὰ μείνῃ ἐν σωφροσύνῃ παρθενεύουσα καὶ νὰ θεραπεύῃ τῷ Θεῷ τῷ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς χορηγήσαντι. Μετὰ τὴν ἀτυχίαν τοῦ συνοικεσίου αὐτοῦ ὁ Φραντζῆς, μαθὼν τὰ γενόμενα, συνεφώνησε γάμον μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Ρηγὸς τῆς Ἰβηρίας, ἧς τὸ ὄνομα ἀγνοεῖται. Ὁ μέλλων πενθερὸς τότε ἀπῄτησεν ἵνα κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς χώρας του, ἀντὶ προικὸς τῆς νύμφης, νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὴν χρήματα παρὰ τοῦ μέλλοντος συζύγου, ἐπείσθη ὅμως νὰ δώσῃ εἰς τὴν θυγατέρα του, πλὴν πολυτίμων σκευῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν καὶ λίθων πολυτίμων καὶ ἐνδυμάτων καὶ ὑφασμάτων πολυειδῶν, πεντήκοντα ἓξ χιλιάδας χρυσᾶ νομίσματα, ἀντιστοιχοῦντα τοὐλάχιστον πρὸς ἑξακοσίας χιλιάδας δραχμῶν καὶ ἀκόμη ἐτησίως τρισχίλια χρυσᾶ νομίσματα περίπου, 32.000 δραχμῶν χρυσῶν, εἰς τὴν νύμφην διὰ νὰ τὰ δαπανᾷ εἰς ἐλέη ἢ ὅπως ἄλλως ἤθελεν. Ὁ Φραντζῆς διὰ τὴν μεσιτείαν του θὰ ἐλάμβανε τὴν ὑπόσχεσιν νὰ βαπτίσῃ ἢ μέλλουσα αὐτοκράτειρα τὸ θυγάτριόν του καὶ νὰ προικίσῃ αὐτό, νὰ δοθοῦν δὲ εἰς αὐτόν, ὅταν θὰ ἤρχετο νὰ παραλάβῃ τὴν νύμφην τέσσαρα φορτία μετάξης, ἀξίας εἰκοσακισχιλίων δραχμῶν. Τὸν γάμον τοῦτον καὶ τοὺς ὅρους, ἐπανελθόντος τοῦ Φραντζῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνέκρινεν ὁ Κωνσταντῖνος καὶ καλέσας τὸν ἐξ Ἰβηρίας πρέσβυν, ὅστις παρηκολούθησε τὸν μεσίτην, ἐπεκύρωσε τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Ρηγὸς Ἰβηρίας. «Οἰκειοχείρως ἔμπροσθεν τούτου (τοῦ πρέσβεως) ἐποίησε σταυροὺς τρεῖς μετὰ κινναβάρεως εἰς τὸ ἀνώτερον τοῦ χρυσοβούλλου μέτωπον, εἰς βεβαίωσιν κατὰ τὴν ἐκείνων (τῶν Ἰβήρων) συνήθειαν, καὶ ἔδωκε τὸ χρυσόβουλλον ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ πρέσβεως, καί φησιν αὐτῷ «ἰδοὺ αὐτός», δεικνύων τὸν Φραντζῆν, «Σὺν Θεῷ τῷ ἐρχομένῳ ἔαρι ἐλεύσεται μετὰ τρηήρεων παραλαβεῖν τὴν ἐμὴν σύνευνον τὴν νεόνυμφον».

Ὁ γάμος οὗτος ἐφαίνετο τετελεσμένος πλέον.

Κάποια μοῖρα ὅμως ἤθελε νὰ συμπέσῃ τὸ τέλος τῆς Πόλεως μὲ τὸ τέλος τῆς οἰκογενείας τοῦ Κωνσταντίνου.

Ἠγγέλετο ἤδη ὅτι ὁ Μωάμεθ παρεσκεύαζεν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς βασιλευούσης καὶ εἰς τὸν Φραντζῆν ἀνετέθη νὰ μεταβῇ εἰς Πελοπόννησον διὰ νὰ καλέσῃ τινὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κωνσταντίνου εἰς τὴν Πόλιν ὅπως γίνῃ συνεννόησις διὰ τὴν ἄμυναν. Ἔπειτα ὁ Φραντζῆς θὰ μετέβαινεν εἰς Κύπρον καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἰβηρίαν «ὅπως ἄρῃ τὴν νεόνυμφον καὶ μελλοκυρίαν του».

Ἤδη ὅμως εἶχεν ἐπέλθῃ τὸ ἔτος 1452, τὸ προηγούμενον τῆς ἁλώσεως, οἱ κίνδυνοι δὲ καὶ αἱ περιπλοκαὶ ἐματαίωσαν τὴν ἀποστολήν.

«Οὕτω — ἐπάγεται ὁ κ. Λάμπρος — ἄνυμφος καὶ ἄτεκνος εὑρέθη ὁ Κωνσταντῖνος, ὅτε, ἀναλαβὼν τὸν ἔσχατον ὑπὲρ τῆς κινδυνευούσης Κωνσταντινουπόλεως ἀγῶνα ἔπεσεν ὡς ἥρως καὶ μάρτυς τὴν 29 Μαΐου 1453 παρὰ τὴν πύλην τοῦ Ἁγ. Ρωμανοῦ».

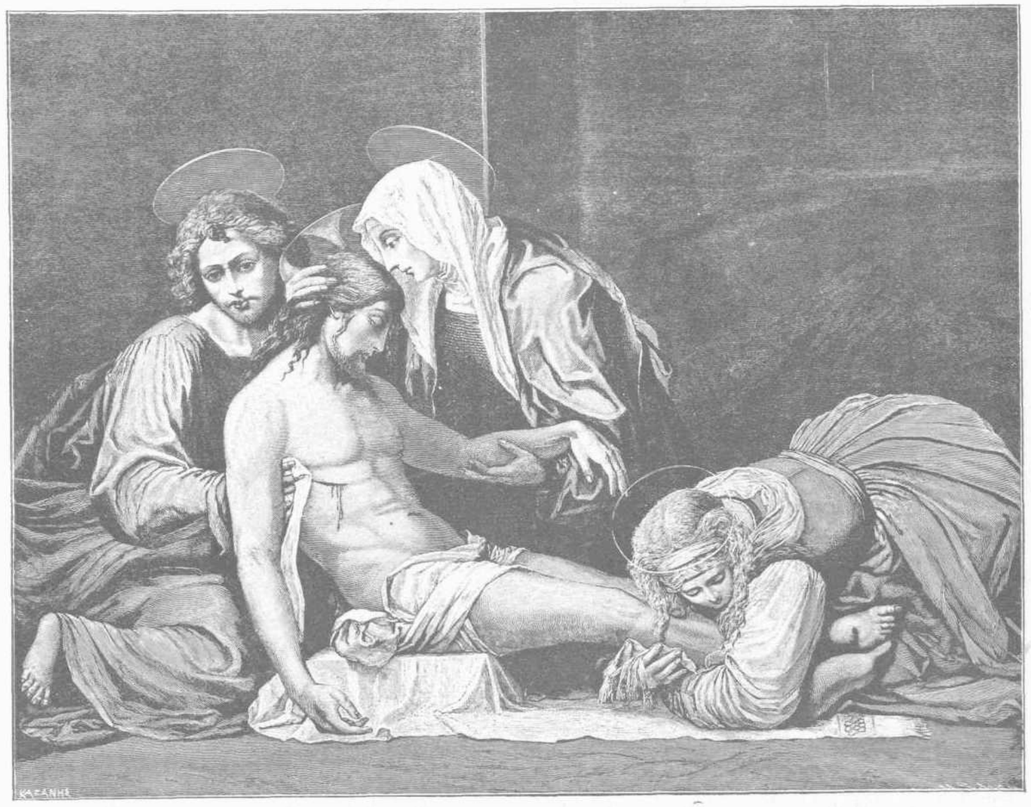

ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. — Η ΤΑΦΗ

[Εἰκὼν Φρὰ Βαρθολομαίου]

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΖΑΠΠΕΙΟΝ — 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1908

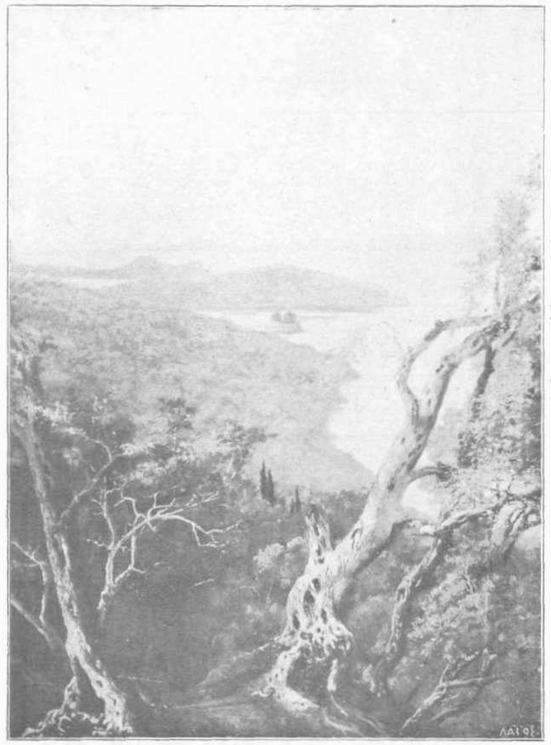

Β. ΜΠΟΚΑΤΣΙΑΜΠΗ — ΑΠΟΨΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΙΟΥ

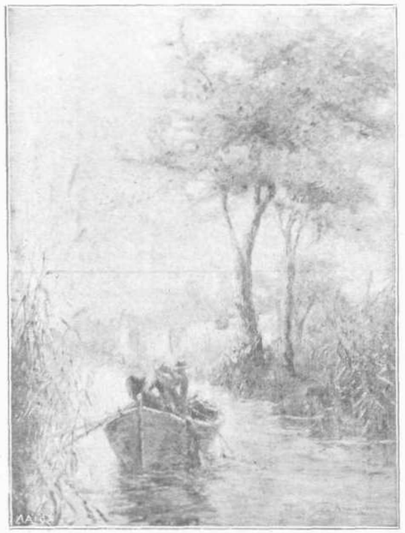

Σ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ — ΨΑΡΑΔΕΣ

Ν. ΑΛΕΚΤΟΡΙΔΟΥ — ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

Γ. ΒΡΟΥΤΟΥ — ΓΑΛΗΝΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑι ΔΕΞΙΩΣΙΝ ΤΟΥ ΚΑΪΖΕΡ

Ο ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΠΙΑΝΑΔΑΣ

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙ Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΠΟΒΙΒΑΖΟΜΕΝΟΙ ΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΝ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΕΞΙΩΣΙΝ ΤΟΥ ΚΑΪΖΕΡ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΔΙΑΠΕΡΑΙΟΥΜΕΝΟΙ ΕΠΙ ΤΗΣ "ΧΟΕΝΤΖΟΛΛΕΡΝ" ΔΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΕΥΜΑ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΥΝΔΙΑΛΕΓΟΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΚΑΪΖΕΡ ΕΠΙ ΤΗΣ "ΧΟΕΝΤΖΟΛΛΕΡΝ"

ΑΠΟ ΤΟ ΤΣΑΪ ΤΟΥ "ΜΟΝ ΡΕΠΟ"

[Ὁ ἐν Κερκύρᾳ ἀντιπρόσωπος τῆς «Εἰκονογραφημένης» κ. Σπ. Καμηνηλέρης, ὁ διαμόνιος ἐρασιτέχνης φωτογράφος, ὁ ὁποῖος οὐχὶ ἅπαξ εἰς τοὺς κ.κ. συνδρομητὰς ἡμῶν κατώρθωσε νὰ δώσῃ μὲ σειρὰν εἰκόνων πλήρη ἀναπαράστασιν μεγάλων γεγονότων καὶ τὴν φορὰν ταύτην, παρ' ὅλην τὴν ἀδιάλειπτον βροχὴν καὶ κακοκαιρίαν μᾶς ἀποστέλλει τὰς παρατιθεμένας εἰκόνας, καταδιώκων παντοῦ τὸν Κάϊζερ. Τὸ τελευταῖόν του τηλεγράφημα μᾶς ἀνακοινοῖ ὅτι ἀποστέλλει ἀκόμη φωτογραφίας. Τοῦ εἴμεθα εὐγνώμονες].

ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Μεταξὺ τῶν περὶ Δημιουργίας τοῦ Κόσμου δοξασιῶν, αἵτινες ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων προεβλήθησαν, εἴτε ὡς θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις τῶν διαφόρων λαῶν, τῶν ἀξιωσάντων θέσιν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἱστορίᾳ, εἴτε ὡς ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι ἀτόμων ὑπερόχως ἀνεπτυγμένων, προσπαθούντων νὰ χειραφετηθῶσι καὶ φθάσωσι διὰ τῆς σκέψεως εἰς φυσικήν τινα ἐξήγησιν τοῦ προβλήματος τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ κόσμου, δύο εἶνε αἱ κυριώτεραι, αἱ καὶ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι καὶ ἰσχύουσαι.

Ἡ μία εἶνε θρησκευτική, ἡ δὲ ἑτέρα θεωρεῖται ὡς ἐπιστημονική.

Τὴν πρώτην ἀποτελεῖ τὸ Δόγμα τῆς Δημιουργίας, τὴν δὲ δευτέραν ἡ Θεωρία τῆς Ἐξελίξεως.

Ἡ περὶ δημιουργίας δοξασία τῶν διαφόρων λαῶν, τῶν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων διελθόντων καὶ ἐκλειψάντων ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, διαφόρους σχοῦσα μετατροπάς, ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἑκάστου ἀναπτύξεως, ἔλαβε τὸν τελειότατον αὐτῆς τύπον καὶ τὴν τελειοτάτην ἔκφανσιν διὰ τοῦ Μωϋσέως, καταστᾶσα Δόγμα Πίστεως.

Κατὰ ταύτην ὁ Κόσμος σύμπας, ὅ τε ὁρατὸς καὶ ἀόρατος, ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς θαυμασίως περιγράφεται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γενέσεως.

Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ Μωϋσῆς, ποντίφηξ, πατριάρχης καὶ πνευματικὸς ἀρχηγὸς ἑνὸς λαοῦ, ἠθέλησε νὰ δείξῃ κατὰ τρόπον ἁπλοῦν καὶ περιεκτικόν, εὔληπτον ὅμως καὶ προσιτὸν τοῖς πᾶσι ὅτι τὸ πᾶν ἐδημιουργήθη ἐκ τοῦ μηδενὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀντιθέτως δὲ πρὸς ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ξηρὰν μόνον διάσωσιν καὶ ἀφήγησιν γεγονότων ἐκλειψάντων ἢ ἐξαφανισθέντων.

Διηγεῖται ἁπλῶς, φυσικῶς, ἐν θαυμασίᾳ βραχυλογίᾳ καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς τεχνικῆς ἐκφράσεως, ἄνευ οὐδενὸς κοσμήματος, τὰ καταπληκτικώτερα γεγονότα. Λύει ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν περίληψιν μᾶλλον ἢ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς Δημιουργίας, τὰ ὕψιστα προβλήματα, καὶ ταῦτα ἐγγύτατα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, ὡς ἀπέδειξαν αἱ κατόπιν πολλῶν αἰώνων καὶ μετὰ μεγάλας τῆς Ἐπιστήμης προόδους γενόμεναι γεωλογικαὶ ἔρευναι.

Τὸ δόγμα τῆς Δημιουργίας, τὸ ὁποῖον πλεῖστοι ὅσοι θεολόγοι, φιλόσοφοι, ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες, κοινωνιολόγοι, φυσιοδίφαι, καὶ ἄλλοι σοφοὶ ἐπιστήμονες, βαθέως ἐμελέτησαν, καὶ διὰ μακρῶν ἐξήγησαν, ἐσχολίασαν, ἡρμήνευσαν, ἀνέλυσαν, ὑπεμνημάτισαν, οὐ μόνον ἀποτελεῖ δόγμα πίστεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅπως εἴπομεν, ἀλλ' ἐπεβλήθη διὰ τοῦ μεγάλου κύρους τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐπεκράτησεν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ ἐφ' ὅλων σχεδὸν τῶν σοφῶν καὶ δὴ τῶν φυσιοδιφῶν, μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λιναῖος τὸ 1835 τὸ περίφημον ἐπιστημονικὸν σύγγραμμά του, Systema Naturae, δι' οὗ ἐπεχείρησε τὴν συστηματικὴν ταξινόμησιν τῶν ἀναριθμήτων σωμάτων τῆς Φύσεως καὶ τὴν κατάταξιν αὐτῶν εἰς *γένη* καὶ *εἴδη*.

Τοσοῦτον δ' ἐστηρίχθη ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἐπὶ τοῦ δόγματος, ὥστε ἀποφαίνεται, ὅτι «ὑπάρχουσι τόσα διάφορα εἴδη ὅσας διαφόρους μορφὰς ἐδημιούργησεν ἐν ἀρχῇ τὸ Ἄπειρον Ὄν». Τὸ δόγμα τοῦτο παρεδέχθησαν πλὴν ἄλλων σοφῶν ἐπιστημόνων καὶ πλεῖστοι φυσιοδίφαι. (Champollion, Buffon, Liné, Cuvier, Marcel de Serres κ.λ. κ.λ.). Ὁ δὲ Ampére ὁμιλῶν περὶ τοῦ Μωϋσέως λέγει μεταξὺ ἄλλων, ὅτι «ἦ ἦτο κάτοχος γνώσεων ἐπιστημονικῶν τοσούτῳ βαθειῶν, οἷαι αἱ τοῦ αἰῶνός μας ἢ ἦτο ἐμπνευσμένος».

*

Ἡ Θεωρία τῆς Ἐξελίξεως δὲν εἶνε ἀποκύημα τῶν νεωτέρων χρόνων.

Πρὸ δύο καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων ἐτῶν εὑρίσκομεν εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας φιλοσόφους, Δημόκριτον, Ἡράκλειτον, Ἐμπεδοκλῆν, Ἀριστοτέλην καὶ λοιπούς, σπουδαίας προσπαθείας, πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κόσμου διὰ τῶν φυσικῶν αἰτίων καὶ σύλληψιν τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξελίξεως. Αἱ προσπάθειαι αὐτῶν μεγαλοφυεῖς κατ' ἀρχήν, ἔμειναν ἀτελεῖς, λόγῳ ἐλλείψεως τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ὧν τότε τὸ πρῶτον ἐτίθεντο τὰ ἰσχυρὰ θεμέλια. Ἐκπλήττουσιν ὅμως τὴν σήμερον τὸν μελετητήν. Ἐπὶ τοσοῦτον φαίνονται πρόδρομοι τῶν νεωτέρων ἰδεῶν. Διότι αἱ σοφαὶ αὐτῶν ἐξηγήσεις ἐπὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων, μετὰ πάροδον πολλῶν αἰώνων καὶ μετὰ τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, μόλις ἐσχάτως ἐπεκυρώθησαν [1].

Μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος αἱ ἐργασίαι τοῦ Cuvier ἐπὶ τῶν ὀρυκτῶν σκελετῶν καὶ τὰ δημοσιεύματα αὐτοῦ κατὰ τὸ 1812, ἀπέδειξαν τὴν ὕπαρξιν πολυαρίθμων ὄντων, ἅτινα ἔζησαν κατὰ διαφόρους γεωλογικὰς περιόδους καὶ ἅτινα σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν. Εἰς τοὺς ὀρυκτοὺς σκελετούς, λέγει, τῶν προϋπαρξάντων ζῴων ὀφείλεται ἡ γένεσις τῆς περὶ τῆς γῆς θεωρίας. Διότι ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ ἠδυνάμεθα ἴσως ποτὲ νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι κατὰ τὴν σχηματισμὸν τῆς γηΐνης σφαίρας, ὑπῆρξαν ἐποχαὶ διαδοχικαὶ καὶ σειρὰ διαφόρων μεταβολῶν. Αὐτοὶ πράγματι δίδουσι τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ σφαῖρα δὲν εἶχε πάντοτε τὸ αὐτὸ περικάλυμμα, διότι τὰ ζῷα πρὶν ταφῶσιν ἐντὸς ἔζησαν προηγουμένως ἐπὶ τῆς γῆς (Cuvier). Ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος γερμανὸς φιλόσοφος Γκαῖτε, μετὰ μεγάλας φυσιοδιφικὰς μελέτας ἀπεφάνθη οἱονεὶ προφητικῶς περὶ τῆς ἐξελίξεως ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ συγγράμματι. «Μεταμόρφωσις τῶν φυτῶν» 1790. Αἱ μεγάλαι μελέται αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀστεολογίας ἐβεβαίωσαν τὴν ἑνότητα τῆς ὀργανώσεως, διότι ἀνεγνώρισεν οὗτος, ὅτι ὁ ἀνθρώπινος σκελετὸς συνίσταται κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον, ὃν καὶ οἱ τῶν λοιπῶν σπονδυλωτῶν «σχηματισθεὶς καθ' ὑπόδειγμα, ὅπερ ἐξαλείφεται ὀλίγον μόνον κατὰ τὰ σταθερότερα μέρη αὐτοῦ, καὶ ὅπερ ἑκάστην ἡμέραν χάρις εἰς τὴν ἀναπαραγωγὴν ἐξελίσσεται καὶ μετασχηματίζεται». Ὁ Γκαῖτε θεωρεῖ τὸν μετασχηματισμὸν τοῦτον ὡς ἀποτέλεσμα ἀμοιβαίας δράσεως δύο ἀναπλαστικῶν δυνάμεων. Μιᾶς ἐσωτερικῆς κεντρομόλου τῆς «τάσεως πρὸς εἰδικοποίησιν» καὶ μιᾶς ἐξωτερικῆς φυγοκέντρου τῆς «τάσεως πρὸς ποικιλίαν». Αἱ περὶ τῆς ἐξελίξεως θεωρίαι αὗται τοῦ Γκαῖτε ὡς καὶ ἄλλων τινῶν φιλοσόφων δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκταθῶσι πέραν τινων γενικῶν γνώσεων [2].

Ἔλειπεν ἐξ αὐτῶν ὁ ἰσχυρὸς μοχλὸς ὁ ἀναγκαῖος διὰ τὴν «ἱστορίαν τῆς φυσικῆς δημιουργίας» καὶ τοῦτον ἀκριβῶς ὀφείλομεν εἰς τὸν Λαμάρκ. Ἡ πρώτη ἰσχυρὰ προσπάθεια πρὸς ἵδρυσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξηγήσεως τῆς θεωρίας τῆς Ἐξελίξεως ἐγένετο ὑπὸ τοῦ περιφήμου Γάλλου φιλοσόφου καὶ φυσιοδίφου Λαμὰρκ ἐν ἀρχῇ τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὁ ἰσχυρὸς οὗτος πολέμιος τῶν θεωριῶν τοῦ Cuvier, καθ' οὗ δεινὸν συνῆψεν ἐπιστημονικὸν ἀγῶνα διὰ διαφόρων συγγραφῶν καὶ ἰδίως διὰ τῆς Philosophie Zoologique κατώρθωσεν ὥστε αἱ θεωρίαι αὐτοῦ νὰ ὑπερισχύσωσιν ἐπὶ τέλους.

Πρῶτος αὐτὸς διεπραγματεύθη περὶ τῆς ἀσταθείας καὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν εἰδῶν, καταδείξας, ὅτι *τὸ εἶδος* δὲν εἶνέ τι σταθερὸν καὶ μόνιμον ἀλλ' ὅρος τεχνικὸς ἀφῃρημένος σχετικῆς ἀξίας ὅπως τὸ *γένος*, ἡ *οἰκογένεια*, ἡ *τάξις*, ἡ *κλάσις*. Ἰσχυρίζετο δὲ ὅτι ὅλα τὰ εἴδη εἶνε μεταβλητὰ προελθόντα ἐξ ἀρχαιοτάτων εἰδῶν κατὰ τὴν διάρκειαν μακρῶν περιόδων.

Αἱ ἐργασίαι αὗται ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων σοφῶν, οὓς περιττὸν θεωροῦμεν ν' ἀναφέρωμεν, εἶνε ἀληθὲς ὅτι προελείανον πολὺ τὴν ὁδόν.

Ὁριστικῶς ὅμως ἡ τιμὴ τῆς ἱδρύσεως πλήρους συστήματος τῆς θεωρίας τῆς Ἐξελίξεως ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸν περίφημον Ἄγγλον φυσιοδίφην Δαρβῖνον (1859). Τὸ δὲ σύγγραμμα αὐτοῦ «Περὶ καταγωγῆς τῶν εἰδῶν διὰ τῆς φυσικῆς ἐξελίξεως ἐν τῷ Ζωϊκῷ καὶ Φυτικῷ Βασιλείῳ, ἢ περὶ ἐπιζήσεως τῶν γενῶν τῶν καλλιον ὠργανισμένων ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ζωῆς» ἐνεποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν.

*

Ἡ Δαρβίνειος θεωρία στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἑξῆς τριῶν ὑποθέσεων:

α΄. Ἡ Ὕλη εἶνε αἰωνία.

β΄. Τὰ ἔμβια ὄντα δὲν ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἀλλὰ παρήχθησαν αὐτομάτως διὰ συνδυασμοῦ ὕλης καὶ δυνάμεως (Αὐτόματος Γένεσις) καὶ ἀντὶ νὰ μείνωσιν ἐν ἀρχικῷ τινι τύπῳ, ὑπέστησαν διαφόρους μετασχηματισμοὺς κατὰ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων.

γ΄. Ἐπὶ τέλους ὁ ἄνθρωπος οὐδόλως ἐπλάσθη τοιοῦτος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἶνε ἀποτέλεσμα σειρᾶς μεταμορφώσεων, ὧν κυριώτατος πάντων εἶνε ὁ πίθηκος. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε συμπλήρωμα τῆς δευτέρας.

*

Δὲν ὑπάρχει βεβαίως αἴσθημα φυσικώτερον, οὔτε λογικώτερον ἐκείνου, ὅπερ μᾶς φέρει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν πρώτην ἡμῶν ἀρχήν, πόθεν δηλαδὴ ἐρχόμεθα καὶ ποία εἶνε ἡ καταγωγή μας. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησεν οὐ μόνον τὰ μεγαλείτερα πνεύματα ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς ὅπως δήποτε σκεπτομένους.

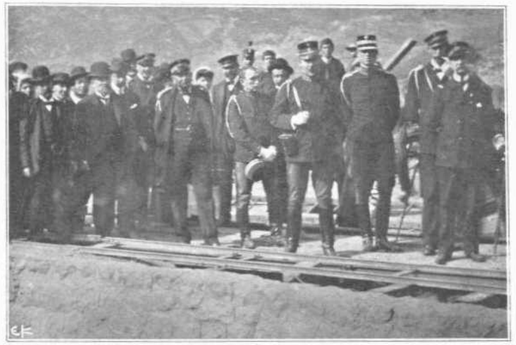

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΙΓΚΙΠΕΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΙ ΤΑ ΕΝ ΜΠΡΑΛΔι ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΣΗΣ (2 ΜΑΡΤΙΟΥ 1908)

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι δὲν ὑπήρξαμεν πάντοτε ἐπὶ τῆς Γῆς, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἐπὶ μακρὰς περιόδους ἐτῶν, χωρὶς νὰ φωτίζῃ ὅμμα ἀνθρώπου, ὅτι πολυάριθμα καὶ πολυποίκιλα ζωϊκὰ γένη προϋπῆρξαν ἡμῶν. Ἡ δὲ Γεωλογία ἀποδεικνύει, ὅτι ἤλθομεν τελευταῖοι.

Ἀλλὰ πῶς καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἐγένετο ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

Εἴμεθα τότε ὅ,τι εἴμεθα τὴν σήμερον ἢ τοὐναντίον πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸν παρόντα τύπον διήλθομεν διὰ διαφόρων διαδοχικῶν ἐξελίξεων;

Τοιαῦτα εἶνε τὰ σοβαρὰ ζητήματα, ἅτινα παρουσιάζονται εὐθὺς ἐν ἀρχῇ εἰς τὸ πνεῦμα παντὸς σκεπτομένου καὶ παντὸς φυσιοδίφου. Ἐὰν δὲ εἶνε ἀνάξιον παντὸς ἀνθρώπου τὸ μεροληπτεῖν ἐπὶ ζητημάτων, ὧν ἄγνοεῖ τὸ βάθος, τὸ εἰκεῖ καὶ ἐπιπολαίως παραδέχεσθαι θεωρίαν τινά, εἶνε ἐπίσης ἀναξία ἡ ψυχρὰ ἀδιαφορία, καὶ δὴ ἐπὶ ἀντικειμένων ὑψίστης σπουδαιότητος. Ἀμφότερα δυστυχῶς συμβαίνουσιν ἐνταῦθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἡ τεραστία πρόοδος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἐμπειρικῶν γνώσεων, πρὸς ἣν ἴσως δὲν ἀντεπεκρίθησαν αἱ θεωρητικαὶ ἐξηγήσεις καὶ ἡ διὰ τῆς φιλοσοφίας γνῶσις τῶν αἰτίων τῶν ἀναριθμήτων φαινομένων, παρήγαγον σύγχυσιν φαινομενικὴν εἰς τὴν σαφῆ ἀντίληψιν καὶ γνῶσιν τῶν αἰτίων τούτων. Ἡ σύγχυσις δὲ αὕτη κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη ἐγένετο μεγαλητέρα χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας. Ταύτης ἐφρόντισαν οἱ Ὑλοφρονοῦντες νὰ ἐπωφεληθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ πλεῖστον.

[Ἕπεται συνέχεια] Δr ΙΩ. ΑΛ. ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ (Τάντα)

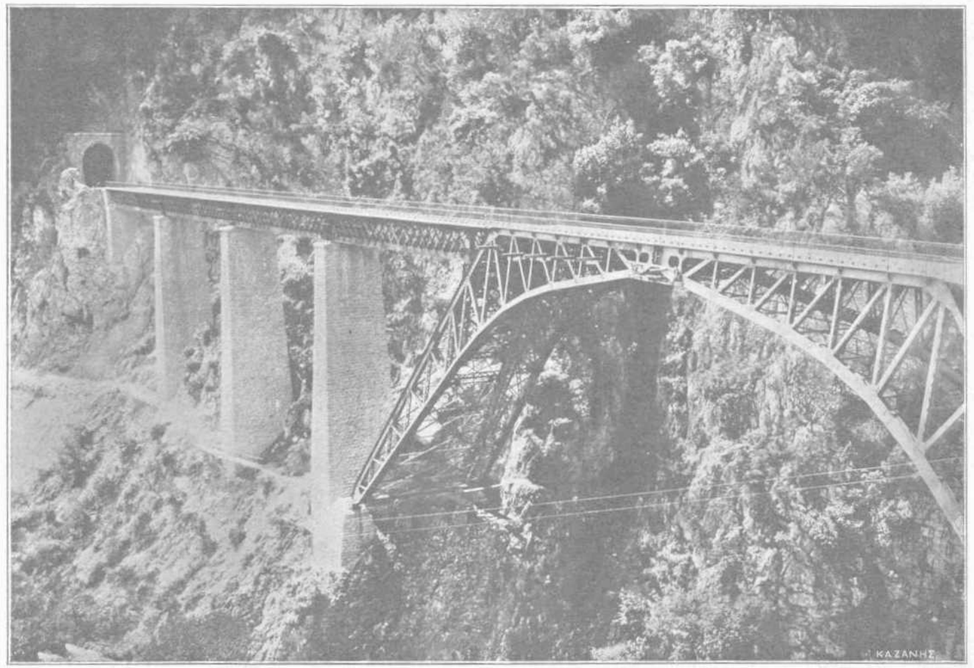

ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΜΑΣ

Ο ΛΑΡΙΣΣΑΪΚΟΣ.— Η ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΟΔΟΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΑΣΩΠΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: **Ch. Darwin.** De l'origine des espèces par la selection naturelle, dans les régnes animal et végétale où de la survivance des races les mieux organisées dans la lutte pour la vie.— Τοῦ αὐτοῦ. La descendance de l'homme.— **Lamark.** Philosophie zoologique 1809.—**E. Haekel.** Histoire de la création naturelle.— Τοῦ αὐτοῦ. Origine de l'homme.— Τοῦ αὐτοῦ. Anthropogenie.— Τοῦ αὐτοῦ. Les énigmes de l'Univers.— Τοῦ αὐτοῦ. Réligion et èvolution.— **Th. Huxley.** Des faits qui témoignent de la place de l'homme dans la Nature. —**Lamettrie** Histoire naturelle de l'âme.— Τοῦ αὐτοῦ. L'homme-machine.— **Buchner**. Force et matiére.—**Goethe.** Oenvres.— **Romane.** L'évolution mentale chez l'homme. Origine des facultès humain.— **Beaumont.** Les leçons de Géologie.— ***Αὐγούστου Νικολάου.*** Φιλοσοφικαὶ μελέται περὶ Χριστιανισμοῦ. Μετάφρ. Π. Βράϊλα καὶ Μαυρομμάτη.— ***Ι. Σκαλτσούνη.*** Θρησκεία καὶ ἐπιστήμη.— Τοῦ αὐτοῦ. Ἀνθρωπολογία.— **R. Felix.** La Genése et les sciences modernes.— **Dr James.** Moïse et Darwin. L'homme de la Genése comparé à l'homme-singe.— **Lacomte.** Le Darwinisme et l'origine de l'homme.— **Jousset.** Évolution et transfor misme des origines de l'état sauvage.—**Anbin.** Actualitès ou réponses aux objections de la science autichretienne.— **Mercel de Serres** La Cosmogonie de Moïse comparée aux faits géologipues.— **Cuvier.** Anatomie comparée.— **Meignan.** Le monde et l'homme primitif.— **Bolsche.** Descendance de l'homme.— **Paulesco.** Τὰ περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ πορίσματα τῆς Φυσιολογίας. Μετάφρ. Ι. Ἀλ. Χαρισιάδου καὶ Σ. Σαλαμάγκα ἰατρῶν.

[1] Εν. de l'Univers.

[2] Αὐτόθι.

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΙΕΓΓΕΒΙΤΣ

QUO VADIS?

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενον)

Οἱ φύλακες καὶ ὅλοι οἱ ὑπηρέται τοῦ ἀμφιθεάτρου ἦσαν πληρωμένοι ἀπὸ τὸν Βινίκιον καὶ εἶχε συμφωνηθῆ νὰ κρύψουν τὴν Λιγύαν εἰς σκοτεινήν τινα γωνίαν τῶν κελλίων μέχρι τῆς νυκτὸς καὶ νὰ τὴν δώσουν ἔπειτα εἰς ἄνθρωπον τοῦ Βινικίου, ὅστις θὰ ἀνεχώρει ἀμέσως μακράν. Ὁ Πετρώνιος, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὸ μυστικόν, συνεβούλευσε τὸν Βινίκιον νὰ μεταβῇ ἐπιδεικτικῶς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον μετ' αὐτοῦ, νὰ φύγῃ ἔπειτα μέσῳ τοῦ συνωστισμοῦ καὶ νὰ καταβῇ δὲ εἰς τὰ ὑπόγεια διὰ νὰ δείξῃ μόνος του τὴν Λιγύαν εἰς τοὺς φύλακας. Μετ' ὀλίγον εἶς τούτων, Σῦρος ὀνόματι, τὸν ὡδήγει πλησίον τῶν χριστιανῶν.

— Αὐθέντα, τοῦ ἔλεγε, δὲν γνωρίζω ἂν θὰ εὕρῃς ὅ,τι ζητεῖς. Ἐξητήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν νέαν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν μᾶς ἔδωκε πληροφορίας. Ἴσως ἐδυσπίστουν πρὸς ἡμᾶς.

Ἤνοιξεν ὁ Σῦρος μίαν θύραν καὶ εἰσῆλθον εἰς μεγίστην χαμηλὴν αἴθουσαν σκοτεινήν, ὅπου ὁ Βινίκιος κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδύνατο τίποτε νὰ διακρίνῃ. Ἔπειτα, ὅταν οἱ ὀφθαλμοί του ἐξοικειώθησαν πρὸς τὸ σκότος εἶδεν πλῆθος χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους εἶχον ἐνδύσῃ μὲ δέρματα λύκων καὶ ἄρκτων. Οἱ μὲν ἵσταντο ὄρθιοι, οἱ δὲ ἐθέοντο. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κόμαι μακραὶ ἐδείκνυον, ὅτι τὸ θῦμα ἦτο γυνή. Ὑπὸ τὰ δέρματα ἐφαίνοντο πρόσωπα καθαρὰ καὶ ἐν τῷ σκότει ὀφθαλμοὶ φωτιζόμενοι ἀπὸ πυρετὸν χαρᾶς. Μόνον τὰ παιδία ἔκλαιον. Ὁ Βινίκιος ἀνεζήτει πανταχοῦ καὶ ἠρώτα. Ἐξαφνα ἐστιμάτησε διότι ἐνόμισεν, ὅτι ἤκουσε γνώριμον φωνὴν καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Κρῖσσον, κηρύσσοντα κήρυγμα μετανοίας. Ἔπειτα, ἐπειδὴ αἱ θύραι θὰ ἠνοίγοντο πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον, ὁ Βινίκιος ἐφώναξε δυνατὰ καλῶν τὴν Λιγύαν καὶ τὸν Οὐῆσσον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι καὶ ἂν δὲν ἦσαν ἐκεῖ θὰ ἀτήντα ἄλλος τις, ὅστις τοὺς ἐγνώριζε. Πράγματι εἷς ἀνὴρ ἐνδεδυμένος μὲ δέρμα ἄρκτου τοῦ εἶπε:

— Αὐθέντα, ἔμειναν εἰς τὴν φυλακήν. Ἐγὼ ἐξῆλθον τελευταῖος καὶ εἶδα τὴν κόρην κατάκοιτον.

Ὁ Βινίκιος ἦλθε πλησίον τοῦ Πετρωνίου.

—Ἐκεῖ εἶνε;

—Ὄχι. Ἔμειναν εἰς τὴν φυλακήν.

—Ἄκουσε τί ἰδέα μοῦ ἦλθεν, ἀλλ' ἐνῷ ἀκούεις βλέπε τὴν Νιγίδιαν, παραδείγματος χάριν, διὰ νὰ φανῇ ὅτι ὁμιλοῦμεν διὰ τὴν κόμμωσίν της. Ὁ Τιγγελῖνος καὶ ὁ Χίλων μᾶς παρατηροῦν. . . Εἰπὲ νὰ θέσουν τὴν Λιγύαν εἰς μίαν νεκροφόρον τὴν νύκτα καὶ νὰ τὴν ἐξαγάγουν τῆς φυλακῆς ὡς νεκράν. Τὰ λοιπὰ τὰ γνωρίζεις.

— Ναί ἀπεκρίθη ὁ Βινίκιος.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ ἀγὼν θὰ ἤρχιζε μὲ τοὺς ἀντιβάτας, μονομάχους φέροντας περικεφαλαίας χωρὶς ἀνοίγματα διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπάλαιον τυφλά. Μία δωδεκάς ἐκ τῶν ἀντιβατῶν αὐτῶν ἐνεφανίσθη συγχρόνως εἰς τὸ ἀμφιθέατρον καὶ ἤρχισαν νὰ κτυποῦν μὲ τὰς ρομφαίας των τὸ κενόν, ἐνῷ οἱ μαστιγοφόροι τοὺς ὤθουν, τοὺς μὲν πρὸς τοὺς δέ. Ὁ λαὸς ηὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὰς ἀνεπιτηδείους κινήσεις τῶν μονομάχων καὶ τοὺς ἠπάτα κραυγάζων: «δεξιά!»,«ἀριστερά!»,«ἐμπρός!». Ἐν τούτοις τινὲς εἶχον ἤδη πληγωθῆ καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔπιπτον ὕψουν τοὺς δακτύλους ζητοῦντες ἔλεος, κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅμως τοῦ ἀγῶνος ὁ λαὸς ἀτήτει τὸν θάνατον τῶν τραυματιῶν ἀφοῦ μάλιστα οἱ ἀντιβάται εἶχον κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον καὶ ἤλευον ἄγνωστοι διὰ τοὺς θεατάς. Εἶτα ἐπηκολούθησεν ἄλλος ἀγών. Ἠκούσθησαν σάλπιγγες καὶ ἀνὴρ φέρων ἐνδυμασίαν Χάρωνος ἐκτύπησε τρεῖς φορὰς τὴν θύραν διὰ σφυρίου, ὡς διὰ νὰ καλέσῃ εἰς θάνατον τοὺς ὀπισθεν αὐτῆς. Οἱ μονομάχοι εἰσῆλθον εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, Θρᾶκες, Σαμῖται, Γαλάται εἰς ὁμίλους χωριστούς, βαρύτατα ὡπλισμένοι, Περιῆλθον τὴν κονίστραν καὶ ἐσταμάτησαν πρὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἤρεμοι καὶ ὑπερήφανοι. Ἀνέτειναν τὰς δεξιὰς καὶ ὑψοῦντες τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Καίσαρα ἔψαλον:

Ave Caesar imperator
moriturí te salutant
(Χαῖρε Καῖσαρ αὐτοκράτωρ, οἱ μέλλοντες ν' ἀποθάνουν σὲ χαιρετοῦν).

Εἶτα διεσκορπίσθησαν καὶ ἐτάχθησαν εἰς θέσιν, ὥστε νὰ παλαίσουν καθ' ὁμάδας.

Κατ' ἀρχὰς ὅμως ἐκ τοῦ ὁμίλου τῶν Γαλατῶν ἐξῆλθεν ὁ Λάνιος, ὁ νικητὴς πολλῶν ἀγώνων. Ἐναντίον του ἐπροχώρησεν ὁ Καλένδιος. Μεταξὺ τῶν θεατῶν ἐπροτείνοντο στοιχήματα: «—Πεντακοσίους σεστερσίους διὰ τὸν Γαλάτην», «—Πενταοσίους διὰ τὸν Καλένδιον». «—Μὰ τὸν Ἡρακλέα Χιλίους!», «—Δύο χιλιάδας!». Ὁ Γαλάτης ἤρχισε νὰ ὑπισθοχωρῇ χαμηλόνων τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ παρατηρήσῃ προσεκτικῶς τὸν ἀντίπαλόν του μέσω τῶν ἀνοιγμάτων τῆς περικεφαλαίας του, ἐνῷ ὁ Καλένδιος, ἐλαφρὸς καὶ ἀγαλματώδης περιεστρέφετο γύρῳ τοῦ ἀντιπάλου του ἄβων τὸ σύνηθες ᾆσμα:

Non te peto, piscem peto (Δὲν ζητῶ σέ, ἰχθῦν ζητῶ,
Quid me fugis, Galle? Διατί μὲ φεύγεις, Γάλλε;)

Ἀλλ' ὁ Γαλάτης δὲν ἔφευγε πλέον. Ἐσταμάτησε καὶ τότε τὸ σῶμά του καὶ ἡ κεφαλή του εἶχον τί τὸ τρομάζον. Ἐνόησαν ὅλοι ὅτι ἐπέκειτο προσβολὴ κεραυνώδης καὶ ἀποφασιστική. Ὁ ἀντίπαλός του ἐν τούτοις ἐπλησίαζεν ἢ ἀπειμακρύνετο αὐτοῦ μὲ κινήσεις τόσον ἐπιτηδείας, ὥστε μόλις διεκρίνοντο. Ὁ Λάνιος ἐξέλεξεν ἐπὶ τέλους τὴν στιγμὴν καὶ ὥρμησε κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις ἀπέφυγε τὸ κτύπημα. Ὁ Γαλάτης ὑπεχώρει τώρα πάλιν, ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον στοιχηματίσει κατ' αὐτοῦ δὲν ἤθελον νὰ τοῦ δοθῇ καιρὸς ν' ἀναπαυθῇ καὶ ἐκραύγαζον: «Ἐμπρός!» Νέα στοιχήματα διεσταυροῦντο καὶ ὁ Καῖσαρ, ὅστις δὲν ἐδείκνυε πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ συνωμίλει μετὰ τῆς Ἑστιάδος Ρουμπρίας, ἔστρεψε πρὸς τὴν κονίστραν. Ὁ βραχίων τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Γαλάτου ἐβάφη μὲ αἷμα. Ὁ Λάνιος ὥρμησε πάλιν διὰ νὰ καταφέρῃ τὸ τελευταῖον κτύπημα, τὴν ἰδίαν ὅμως στιγμὴν ὁ Καλένδιος, ὅστις εἶχε προσποιηθῆ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε κύριος τῶν κινήσεών του, ἔκαμψε πρὸς τὰ πλάγια, διέφυγε τὸ κτύπημα διεπέρασε τὴν τρίαινάν του μεταξὺ τῶν γονάτων τοῦ ἀντιπάλου καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς. Ὁ ἄλλος ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλ' ἐκαφρώθη διὰ τῆς τριαίνης χάμω. Ὁ νικητὴς ἐστράφη πρὸς τὸν Καίσαρα καὶ ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον ἠκούοντο ἤδη βρυχηθμοὶ ἀνθρώπινοι. Αἱ γνῶμαι ἦσαν διηρημέναι. Ἄλλοι ἔκαμον τὸ σημεῖον τῆς χάριτος καὶ ἄλλοι τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ὁ νικητὴς δὲν παρετήρει παρὰ τὸν Καίσαρα, ὅστις ἐπειδὴ δὲν ἠγάπα πλέον τὸν Λάνιον, ἔτεινε τὴν χεῖρα μὲ τὸν ἀντίχειρα πρὸς τὰ κάτω. Αἱ Ἑστιάδες τὸν ἐμιμήθησαν καὶ ὁ Καλένδιος γονατίσας ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου του, ἐβύθισε τὴν μάχαιραν εἰς τὸν λαιμὸν αὐτοῦ. Ὁ Λάνιος ἐσφάδασεν ὡς σφαζόμενος βοῦς καὶ ἔμεινεν ἄνους. Ἔπειτα ἄλλα ζεύγη ἐνεφανίσθησαν καὶ τέλος ἠχρεῖσεν ἡ μάχη τῶν ὁμάδων. Οἱ θώρακες συνερούοντο μὲ θώρακας, μάχαιραι ἐβυθίζοντο εἰς στῆθη καὶ κοιλίας, ἀπὸ τὰ στόματα ἔρρεεν αἷμα καὶ ὁ λαὸς οὐρλιαζε, ἐγέλα, ἐσφύριζεν, ἠρέθιζε τοὺς μαχητάς. Μερικοὶ ἀχράριοι ἔφευγον, ἀλλ' οἱ μαστιγοφόροι τοὺς συνεκράτουν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐπὶ τέλους οἱ νικημένοι ἔπεσαν ὅλοι νεκροί καὶ εἰς τοὺς νικητὰς διενεμήθησαν δῶρα, στέφανοι, κλάδοι ἐλαίας. Ἐπηκολούθησεν ἀνάπαυσις καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Καίσαρος ἠρωματίζετο ὁ λαὸς καὶ προσεφέροντο ἀναψυκτικά, κρέατα, πλακοῦντες καὶ καρποί. Ὁ λαὸς ἔτρωγεν, ἐφλύαρει καὶ ἐπευφήμει τὸν Καίσαρα, διὰ νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς μεγαλητέρας γενναιοδωρίας. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Αὐγουστανοὶ ἐλοιδώρουν τὸν Χίλωνα, ὅστις ἐφαίνετο μὴ ἀντέχων εἰς τὰ θεάματα.

Αἱ σάλπιγγες ἠχοῦν ἤδη καὶ φωναὶ ἀκούονται:

— Οἱ χριστιανοί! Οἱ χριστιανοί!

Οἱ χριστιανοὶ προσήχθησαν καὶ ἐγονάτισαν ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου. Ὁ λαός, νομίζων ὅτι ἐξῆτουν ἔλεος, ἐξεμάνη ἐσφύριζε καὶ ἐφώναζε: «Τὰ θηρία! Φέρετε τὰ θηρία!». Ἀλλ' ἔξαφνα συνέβη τι τὸ ἀπροσδόκητον. Ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον ἠκούοντο ψαλμοί: «Δόξα τῷ Χριστῷ . . . .» Ὁ λαὸς ἔμεινεν ἄναυδος. Ὅλοι ἐνόησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἐζήτουν ἔλεος. Ἤνοιξε τώρα καὶ ἄλλη θύρα καὶ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον εἰσήλασαν ποίμνια ὁλόκληρα κυνῶν πεινασμένων. Οἱ χριστιανοί, ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸν ὕμνον των, ἔμενον ἀκίνητοι, γονατιστοί, στενάζοντες: «Ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ! ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ!» Ὀσφραινόμενοι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὰ δέρματα τῶν ζώων οἱ κύνες καὶ βλέποντες αὐτοὺς ἀκινήτους δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὁρμήσουν ἀμέσως κατ' αὐτῶν. Ὁ λαὸς δυσηρεστήθη· χιλιάδες φωνῶν ἠκούσθησαν. Μερικοὶ θεαταὶ ἐμμοῦντο τοὺς βρυχηθμοὺς θηρίων, ἄλλοι ἐγαύγιζον, ἄλλοι τέλος ἠρέθιζον τοὺς κύνας. Οὗτοι ἐρεθιζόμενοι ὥρμησαν κατὰ τῶν γονατιστῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπεχώρουν. Τέλος εἰς μολοσσὸς ἐβύθισε τοὺς ὀδόντας του εἰς τοὺς ὤμους μιᾶς γυναικὸς καὶ τότε ὅλοι οἱ κύνες ἐπέπεσον κατὰ τῶν χριστιανῶν. Τὸ αἷμα ἔρρεε καὶ τὰ ζῶα διεπληκτίζοντο δι' ἀνθρώπινα μέλη. Νέα τότε θύματα ὠθοῦντο εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, τὰ ὁποῖα ἐγονάτισαν καὶ αὐτά, ἐνῷ ὁ λαὸς ἐκραύγαζε: «Τοὺς λέοντας! τοὺς λέοντας!» Οἱ λέοντες ἐπεφυλάσσοντο διὰ τὴν ἐπαύριον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἐκυριάρχει ὁ λαὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἀκόμη, ὅστις ἔκαμε σημεῖον νὰ εἰσαχθοῦν οἱ λέοντες. Οὗτοι εἰσῆλθον εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, κολοσσαῖοι, μὲ τὰς τριχωτὰς κεφαλάς των. Οἱ αὐγουστανοὶ τοὺς ἐχαιρέτησαν μετ' ἐπευφημιῶν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ ἔρρεσεν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν ἐρώτησε πρὸς τὴν κονίστραν. Ὁ λαὸς ἐσιώπησε καὶ ἠκούετο μόνον ἡ ἀναπνοὴ τῶν θηρίων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Πετρώνιος ἔστειλε τὸν ἀπελεύθερον αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Λιγύα ἐφεύρεθη καὶ ἐφωνάζετο: «Τὰ θηρία! Φέρετε τὰ θηρία!». Ἀλλ' ἔξαφνα συνέβη τι τὸ ἀπροσδόκητον. Ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον ἠκούετο ψαλμοί: «Δόξα τῷ Χριστῷ . . . .» Ὁ λαὸς ἔμεινεν ἄναυδος. Ὅλοι ἐνόησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἐζήτουν ἔλεος. Ἤνοιξε τώρα καὶ ἄλλη θύρα καὶ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον εἰσήλασαν ποίμνια ὁλόκληρα κυνῶν πεινασμένων. Οἱ χριστιανοί, ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸν ὕμνον των, ἔμενον ἀκίνητοι, γονατιστοί, στενάζοντες: «Ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ! ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ!» Ὀσφραινόμενοι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὰ δέρματα τῶν ζώων οἱ κύνες καὶ βλέποντες αὐτοὺς ἀκινήτους δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὁρμήσουν ἀμέσως κατ' αὐτῶν. Ὁ λαὸς δυσηρεστήθη· χιλιάδες φωνῶν ἠκούσθησαν. Μερικοὶ θεαταὶ ἐμμοῦντο τοὺς βρυχηθμοὺς θηρίων, ἄλλοι ἐγαύγιζον, ἄλλοι τέλος ἠρέθιζον τοὺς κύνας. Οὗτοι ἐρεθιζόμενοι ὥρμησαν κατὰ τῶν γονατιστῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπεχώρουν. Τέλος εἰς μολοσσὸς ἐβύθισε τοὺς ὀδόντας του εἰς τοὺς ὤμους μιᾶς γυναικὸς καὶ τότε ὅλοι οἱ κύνες ἐπέπεσον κατὰ τῶν χριστιανῶν. Τὸ αἷμα ἔρρεε καὶ τὰ ζῶα διεπληκτίζοντο δι' ἀνθρώπινα μέλη. Νέα τότε θύματα ὠθοῦντο εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, τὰ ὁποῖα ἐγονάτισαν καὶ αὐτά, ἐνῷ ὁ λαὸς ἐκραύγαζε: «Τοὺς λέοντας! τοὺς λέοντας!» Οἱ λέοντες ἐπεφυλάσσοντο διὰ τὴν ἐπαύριον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἐκυριάρχει ὁ λαὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἀκόμη, ὅστις ἔκαμε σημεῖον νὰ εἰσαχθοῦν οἱ λέοντες. Οὗτοι εἰσῆλθον εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, κολοσσαῖοι, μὲ τὰς τριχωτὰς κεφαλάς των. Οἱ αὐγουστανοὶ τοὺς ἐχαιρέτησαν μετ' ἐπευφημιῶν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ ἔρρεσεν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν ἐρώτησε πρὸς τὴν κονίστραν. Ὁ βραχίων τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Γαλάτου ἐβάφη μὲ αἷμα. Ὁ Λάνιος ὥρμησε πάλιν διὰ νὰ καταφέρῃ τὸ τελευταῖον κτύπημα, τὴν ἰδίαν ὅμως στιγμὴν ὁ Καλένδιος, ὅστις εἶχε προσποιηθῆ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε κύριος τῶν κινήσεών του, ἔκαμψε πρὸς τὰ πλάγια, διέφυγε τὸ κτύπημα διεπέρασε τὴν τρίαινάν του μεταξὺ τῶν γονάτων τοῦ ἀντιπάλου καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς. Ὁ ἄλλος ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλ' ἐκαφρώθη διὰ τῆς τριαίνης χάμω. Ὁ νικητὴς ἐστράφη πρὸς τὸν Καίσαρα καὶ ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον ἠκούοντο ἤδη βρυχηθμοὶ ἀνθρώπινοι. Αἱ γνῶμαι ἦσαν διηρημέναι. Ἄλλοι ἔκαμον τὸ σημεῖον τῆς χάριτος καὶ ἄλλοι τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ὁ νικητὴς δὲν παρετήρει παρὰ τὸν Καίσαρα, ὅστις ἐπειδὴ δὲν ἠγάπα πλέον τὸν Λάνιον, ἔτεινε τὴν χεῖρα μὲ τὸν ἀντίχειρα πρὸς τὰ κάτω. Αἱ Ἑστιάδες τὸν ἐμιμήθησαν καὶ ὁ Καλένδιος γονατίσας ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου του, ἐβύθισε τὴν μάχαιραν εἰς τὸν λαιμὸν αὐτοῦ. Ὁ Λάνιος ἐσφάδασεν ὡς σφαζόμενος βοῦς καὶ ἔμεινεν ἄνους. Ἔπειτα ἄλλα ζεύγη ἐνεφανίσθησαν καὶ τέλος ἠχρεῖσεν ἡ μάχη τῶν ὁμάδων. Οἱ θώρακες συνερούοντο μὲ θώρακας, μάχαιραι ἐβυθίζοντο εἰς στῆθη καὶ κοιλίας, ἀπὸ τὰ στόματα ἔρρεεν αἷμα καὶ ὁ λαὸς οὐρλιαζε, ἐγέλα, ἐσφύριζεν, ἠρέθιζε τοὺς μαχητάς. Μερικοὶ ἀχράριοι ἔφευγον, ἀλλ' οἱ μαστιγοφόροι τοὺς συνεκράτουν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐπὶ τέλους οἱ νικημένοι ἔπεσαν ὅλοι νεκροί καὶ εἰς τοὺς νικητὰς διενεμήθησαν δῶρα, στέφανοι, κλάδοι ἐλαίας. Ἐπηκολούθησεν ἀνάπαυσις καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Καίσαρος ἠρωματίζετο ὁ λαὸς καὶ προσεφέροντο ἀναψυκτικά, κρέατα, πλακοῦντες καὶ καρποί. Ὁ λαὸς ἔτρωγεν, ἐφλύαρει καὶ ἐπευφήμει τὸν Καίσαρα, διὰ νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς μεγαλητέρας γενναιοδωρίας. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Αὐγουστανοὶ ἐλοιδώρουν τὸν Χίλωνα, ὅστις ἐφαίνετο μὴ ἀντέχων εἰς τὰ θεάματα.

Αἱ σάλπιγγες ἠχοῦν ἤδη καὶ φωναὶ ἀκούονται:

— Οἱ χριστιανοί! Οἱ χριστιανοί!

Οἱ χριστιανοὶ προσήχθησαν καὶ ἐγονάτισαν ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου. Ὁ λαός, νομίζων ὅτι ἐξῆτουν ἔλεος, ἐξεμάνη ἐσφύριζε καὶ ἐφώναζε: «Τὰ θηρία! Φέρετε τὰ θηρία!». Ἀλλ' ἔξαφνα συνέβη τι τὸ ἀπροσδόκητον. Ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον ἠκούοντο ψαλμοί: «Δόξα τῷ Χριστῷ . . . .» Ὁ λαὸς ἔμεινεν ἄναυδος. Ὅλοι ἐνόησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἐζήτουν ἔλεος. Ἤνοιξε τώρα καὶ ἄλλη θύρα καὶ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον εἰσήλασαν ποίμνια ὁλόκληρα κυνῶν πεινασμένων. Οἱ χριστιανοί, ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸν ὕμνον των, ἔμενον ἀκίνητοι, γονατιστοί, στενάζοντες: «Ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ! ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ!» Ὀσφραινόμενοι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὰ δέρματα τῶν ζώων οἱ κύνες καὶ βλέποντες αὐτοὺς ἀκινήτους δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὁρμήσουν ἀμέσως κατ' αὐτῶν. Ὁ λαὸς δυσηρεστήθη· χιλιάδες φωνῶν ἠκούσθησαν. Μερικοὶ θεαταὶ ἐμμοῦντο τοὺς βρυχηθμοὺς θηρίων, ἄλλοι ἐγαύγιζον, ἄλλοι τέλος ἠρέθιζον τοὺς κύνας. Οὗτοι ἐρεθιζόμενοι ὥρμησαν κατὰ τῶν γονατιστῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπεχώρουν. Τέλος εἰς μολοσσὸς ἐβύθισε τοὺς ὀδόντας του εἰς τοὺς ὤμους μιᾶς γυναικὸς καὶ τότε ὅλοι οἱ κύνες ἐπέπεσον κατὰ τῶν χριστιανῶν. Τὸ αἷμα ἔρρεε καὶ τὰ ζῶα διεπληκτίζοντο δι' ἀνθρώπινα μέλη. Νέα τότε θύματα ὠθοῦντο εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, τὰ ὁποῖα ἐγονάτισαν καὶ αὐτά, ἐνῷ ὁ λαὸς ἐκραύγαζε: «Τοὺς λέοντας! τοὺς λέοντας!» Οἱ λέοντες ἐπεφυλάσσοντο διὰ τὴν ἐπαύριον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἐκυριάρχει ὁ λαὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἀκόμη, ὅστις ἔκαμε σημεῖον νὰ εἰσαχθοῦν οἱ λέοντες. Οὗτοι εἰσῆλθον εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, κολοσσαῖοι, μὲ τὰς τριχωτὰς κεφαλάς των. Οἱ αὐγουστανοὶ τοὺς ἐχαιρέτησαν μετ' ἐπευφημιῶν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ ἔρρεσεν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν ἐρώτησε πρὸς τὴν κονίστραν. Ὑψώνει τὸν ἀντίχειρα καὶ ἀναμένει τὴν ἀπόφασιν τῶν θεατῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐστράφησαν πρὸς τὸν Βινίκιον καὶ ἐκραύγαζον: «Ἐλευθέρωσον τὴν Λιγύαν!» Ὁ Βινίκιος ἔστρεψε πρὸς τὸν Καίσαρα καὶ ἐκραύγαζε: «Ἐλευθέρωσον τὴν Λιγύαν!» Ὁ Καῖσαρ ἐστράφη πρὸς τὸν Βινίκιον καὶ ἐκραύγαζε

ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΑΠ' ΟΛΑ

Ο ΜΑΡΤΙΟΣ ΕΝ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙΣ

Ἀπό Μαρτιοῦ πουκάμισο κι' ἀπ' Αὔγουστο σιγκοῦνι.

Ἀπό τοῦ Μαρτίου δηλαδή — ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρέσεις ὡς ἡ ἀφετεινή καὶ ὑπάρχουν καὶ παροιμίαι ἀντίθετοι — πρέπει νὰ ἐνδύεται κανεὶς ἐλαφρότερα, ὅπως ἀπό τοῦ Αὐγούστου βαρύτερα.

Ἡ ἰδία παροιμία λέγεται καὶ ὡς ἑξῆς:

Ἀπό Μάρτη καλοκαίρι κι' ἀπό Αὔγουστο χειμῶνα.

Ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτως:

Μάρτης, γδάρτης, κακὸς παλουκοκάφτης.

Ἢ:

Τὰ παλιὰ βώδια τὰ γδέρνει τὰ δαμάλια τὰ μαθαίνει

Ἀνάλογος εἶνε καὶ ἡ ἑπομένη παροιμία:

Ὁ Μάρτης ἔβαλε τὴ γρηὰ μέσ' τὸ καζάνι.

Ἡ παροιμία αὐτὴ ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἑξῆς κοινοτάτης παραδόσεως. «Μία γρηὰ ποὺ εἶχε κατσίκια τὴν τελευταία ἡμέρα τοῦ Μάρτη — ὅταν, ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ὁ Μάρτης εἶχε τριάντα ἡμέρες — ἐνόμισε, ὅτι ἐγλύτωσε ἀπό τὸ κρύο τὰ κατσίκια της καὶ εἶπε: «Πρίτσι, Μάρτη μου! Τὰ ξαχείμασα τὰ κατσίκια μου». Ὁ Μάρτης τότες θύμωσε καὶ πῆγε στὸ Φλεβάρη καὶ τοῦ ἔπῆρε δανεικὴ μία ἡμέρα — ἀπὸ τότες ὁ Φλεβάρης εἶνε κουτσός καὶ ἔχει εἴκοσι ἐννιὰ ἡμέρες —"Αμα πῆρε ὁ Μάρτης τὴν ἡμέρα ἔκανε κρύο πολὺ καὶ ἡ γρηὰ ἐχώθηκε κάτω ἀπό τὸ καζάνι ποὺ τυροκόμαε καὶ ἐκεῖ ἐπάγωσε μαζὶ μὲ τὰ κατσίκια της».

Ἐπειδὴ δὲ συχνὰ ὁ Μάρτης εἶνε ἄστατος παρῆχθησαν πλεῖσται σχετικαὶ παροιμίαι.

Ὁ Μάρτης ὡς τὸ γιόμα τὸ ψοφάει κι' ὡς τὸ βράδυ τὸ βρωμάει.

Ἕως τὴν μεσημβρίαν δηλαδὴ εἰμπορεῖ νὰ εἶνε ψυχρὸς ὥστε νὰ θανατώσῃ ζῶα καὶ ἕως τὴν ἑσπέραν θερμότατος.

Τὸ Μάρτη τὸ πρωῒ πηλὰ καὶ τὸ βράδυ χώματα.

Δηλαδὴ τὸ πρωῒ δυνατὸν νὰ βρέχῃ καὶ ἕως τὸ ἑσπέρας νὰ ἀποξηραίνῃ ὁ καιρὸς τὸν πηλόν.

Μὴ σὲ γελάσ' ὁ Μάρτης τὸ πρωῒ καὶ χάσῃς τὴν ἡμέρα.

Ἡ κακοκαιρία δηλαδὴ τῆς πρωΐας δὲν ἐξακολουθεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν.

Τὸ αὐτὸ δηλοῖ καὶ ἡ παροιμία:

Ὁ Μάρτης ὥραις κλαίει, ὥραις γελάει.

Μεταφορικῶς οἱ ἀταθεῖς παρομοιάζονται μὲ τὸν Μάρτιον:

Τὰ λόγια του εἶνε στερεὰ 'σὰν τοῦ Μαρτιοῦ τὸ χιόνι.
Ὅπου τὸ ῥίχνει ἀπὸ βραδὺς καὶ τὸ πρωῒ τὸ λυώνει.

Διὰ τὸ καυστικὸν τοῦ ἡλίου κατὰ τὸν Μάρτιον ὑπάρχουν αἱ παροιμίαι:

Τοῦ Μάρτη αὐγαῖς μὲ κάψανε, τοῦ Μάη μησημέρια

Καί: *Ὁ πῶχει κόρη ἀκριβή, τοῦ Μάρτη ἥλιος μὴ τὴν 'δῇ.*

Διὰ τὸ βροχερὸν τοῦ Μαρτίου, θεωρούμενον ὠφέλιμον:

Μάρτης βρέχει ποτὲ μὴν πάψῃ.

Ἢ:

Μάρτης ἔβρεχε, θεριοτὴς ἐχαίρονταν.

Καί: *Ἂν κάμῃ ὁ Μάρτης δυὸ νερὰ κι' ὁ Ἀπρίλης ἄλλο ἕνα*
νὰ ἰδῇς κουλούρια τὰ παιδιὰ καὶ πῆτταις ἡ μανάδες.

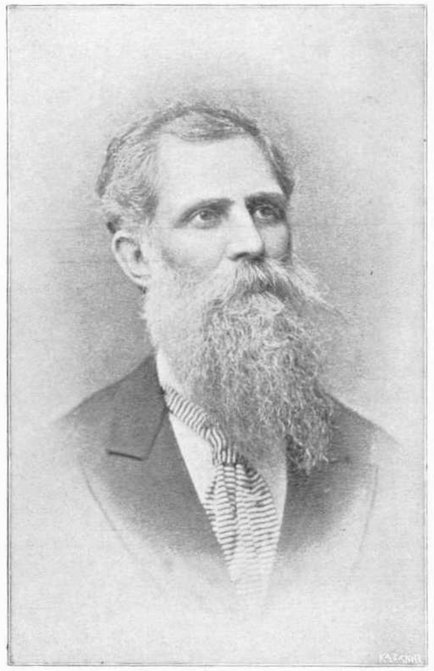

ΜΙΑΤΙΑΔΗΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. ΚΑΤΣΑΚΟΥΛΗΣ

Ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας ἐγεννήθη ἐκ πατρὸς τοῦ Παναγιώτου Κατσακούλη καὶ μητρὸς τῆς Ῥηγαίνης Χ. Ἀνδρέου κατὰ τὸ ἔτος 1845, ἡ δὲ οἰκογένειά του εἶνε ἐκ τῶν γνωστοτέρων καὶ ἀρχαιοτέρων. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διήκουσεν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Μιτυλήνης, ἐξ οὗ ἀποφοιτήσας, ἐπροτίμησε τὸν Κερδῷον, ὅστις καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἐδείχθη εὔνους πρὸς αὐτόν. Ἐμπορευθεὶς οὗτω ἐπ' ἀρκετὸν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Λέσβου Μιτυλήνῃ καὶ λίαν ἐπιτυχῶς, μετέφερε τὸ κέντρον τῶν ἐργασιῶν του ἐν Κυδωνίαις τῆς Μ. Ἀσίας καί, μετ' οὐ πολύ, προσελάμβανεν εἰς τὴν εὐρυνομένην ἐργασίαν καὶ τὸν ἀδελφόν του Σωτήριον, εἰς ὃν ἀνέθετε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Μιτυλήνῃ καταστήματος. Τῷ 1887 ἐνυμφεύετο τὴν ἐπίσης ἐξ ἀρχαίας οἰκογενείας ἔλκουσαν τὸ γένος Εὐανθίαν Π. Χ. Ἀποστόλου ἐξ ἧς ὅμως δὲν ἀπέκτησε τέκνα. Τούτου ἕνεκα ἀμ' ὡς ἐγνώσθη ὅτι ἀνέθηκε τὴν μελέτην τῆς συντάξεως διαθήκης τῷ δικηγόρῳ κ. Ἀριστείδῃ Μάνδρᾳ ὅλοι ἐπίστευον, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ ἀειμνήστου ὅτι τὴν ἐντίμως κτηθεῖσαν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν θὰ διέθετεν ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν καὶ ἠδύνατο ἕνα ὁ Ὕψιστος τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολὺ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Πατρίδος. Δυστυχῶς κλονισθείσης τῆς ὑγείας του, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1906 μεθ' ὅλας τὰς βοηθείας τῆς Ἐπιστήμης καὶ περιποιήσεις τῆς ἐριτίμου αὐτοῦ χήρας, ἥτις καὶ μετέφερε τὸν νεκρὸν εἰς τὴν γενέτειραν ἔνθα ἐκηδεύθη τὴν 27 Σεπτεμβρίου μεγαλοπρεπῶς καὶ μετ' ἐνδείξεων τιμῶν, ὧν ἦτο ἄξιος. Ἀποσφραγισθείσης τότε τῆς διαθήκης του ἐγνώσθη ὅτι πράγματι ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας ἐκτὸς τινῶν πρὸς οἰκείους του κληροδοτημάτων, τὴν περιουσίαν του διέθετεν ὑπὲρ Ἱδρύσεως Ὀρφανοτροφείου, ὅπερ καὶ ἐπρικοδότει, ὑπὲρ ἀνεγέρσεως Σχολῆς καὶ ἄλλων. Ὅ,τι ὅμως ἐξαίρει τὸν ἄνδρα ὑπὲρ τοὺς συνήθεις εὐεργέτας εἶνε ὅτι μὴ δεσμευόμενος ὑπὸ πνεύματος τοπικισμοῦ καὶ ἀποβλέπων εἰς ὑψηλότερα καὶ ἱερώτερα, κατέλιπε 10.000 φρ. χρ. ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου, διό καὶ ἡ εἰκὼν του ἀπαξίως καταλαμβάνει θέσιν περιφανῆ ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῶν εὐεργετῶν τοῦ Ἔθνους, ὧν ἡ μνήμη ἔσται ἀγήρως, διότι τοιοῦτοι εὐγενεῖς ἄνδρες πρόκεινται πάντοτε καὶ θὰ πρόκεινται αἰωνίως ὑποδείγματα πρὸς μίμησιν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. ΚΑΤΣΑΚΟΥΛΗΣ

ΤΟ ΑΔΕΛΦΑΤΟΝ ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Δὲν δυνάμεθα εἰμὴ θερμότατα νὰ ἐπικροτήσωμεν τὴν πρᾶξιν τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, δι' ἧς ἐξελέγη μέλος τοῦ ἀδελφάτου τοῦ Ὀφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα ὁ πρώην Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου κ. Μιλτ. Βρατσάνος.

Ὁ ἐπὶ μακρὰ ἔτη εὐδοκίμως ὑπηρετήσας τὴν Πατρίδα διδάσκαλος καὶ συγγραφεύς, βεβαίως εἶνε μία ἐγγύησις διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, μὲ τὴν παιδαγωγικὴν του πεῖραν τὴν μεγάλην, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ὁ σεβαστὸς πρεσβύτης ἀλλὰ καὶ θαλερὸς εἰς δράσιν, θὰ συνεισφέρῃ πολλὰ εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ εὐεργετικωτάτου ἱδρύματος μετὰ τῶν ἄλλων τῷ ὄντι ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν, μεθ' ὧν πρόκειται νὰ συνεργασθῇ.

ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΟΣ

Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἔαρος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐπανηγυρίζετο ζωηρότατα.

Εἰς τὴν Ῥόδον, τὸν μῆνα Βοηδρομιῶνα τὰ παιδία περιήρχοντο τὰς οἰκίας καὶ ἐψάλλον ᾀσμάτιον περίεργον, ζητοῦντα παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου φιλοδωρήματα, σύκων ὁρμαθὸν καὶ οἶνον καὶ τυροῦ κάνιστρον. Ἡ παιδικὴ αὕτη ἑορτὴ ἐκαλεῖτο *χελιδονισμὸς* ἢ *χελιδόνια* καὶ τὰ παιδία *χελιδονισταί*. Οἱ χελιδονισταὶ τὸ ᾆσμά των ἐπαρᾶτουν μὲ εἶδος ἀπειλῆς πρὸς τοὺς φειδωλούς: «"Αν μᾶς δώσῃς τί καλά· ἄλλως θὰ σ' ἀφίσωμεν' ἢ τὴν θύραν θὰ πάρωμεν ἢ τὸ ἀνώφλιον αὐτῆς ἢ τὴν γυναῖκα ἢ ὁποῖα κάθηται μέσα· εἶνε μάλιστα μικρὰ καὶ θὰ τὴν ἁρπάξωμεν εἰς τὸν ἀέρα' καὶ ἂν φέρῃς τίποτε νὰ εἶνε καλὸν καὶ ἄφθονον. "Ανοιγε, ἄνοιγε τὴν θύραν εἰς τὴν χελιδόνα· δὲν εἴμεθα γέροντες, εἴμεθα παιδιά».

Εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα μέχρι τινὸς ἐσώζετο τὸ ἴδιον ἔθιμον. Τὴν πρώτην Μαρτίου τὰ παιδία περιήρχοντο τὰ σπίτια ᾄδοντα καὶ ἐδέχοντο ὡς ἀμοιβὴν χρήματα, αὐγὰ καὶ ἄλλα φιλοδωρήματα. Ὁ πρῶτος ἐκ τοῦ

δημίλου ἐκράτει στέφανον ἀνθέων ἐπὶ τοῦ ὁποίου περιεστρέφετο ξύλινον ὁμοίωμα χελιδόνος.

Σημειωτέον καὶ τοῦτο. Κατὰ τὸν παλαιὸν χελιδονισμὸν ἐψάλλετο ᾆσμα, τὸ ὁποῖον ἤρχιζεν ὡς ἑξῆς:

Ἦλθ' ἦλθε χελιδών, καλὰς ὥρας ἄγουσα κ.τ.λ.

Καὶ τὰ νεώτερα ὅμως δημοτικὰ τραγούδια τὰ σχετικὰ ἀρχίζουν ὁμοίως:

Ἦρθεν, ἦρθε χελιδόνα κ.τ.λ.

Οἱ Βυζαντινοὶ τὴν πρώτην Μαρτίου ἑώρταζον «πανήγυριν ἑλληνικὴν μεγάλην διὰ τὴν τῶν ὡρῶν καὶ τοῦ ἔαρος εὐκρασίαν». Ἡ ἑορτὴ ὅμως αὕτη, ἡ ἐξ ἀρχαίων κληρονομηθεῖσα, κατηργήθη ὑπὸ τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου φαίνεται διότι κατ' αὐτήν: «ὀρχήσεις ἀπρεπεῖς ἐγίνοντο παρὰ τινων γυναίων καὶ ἀνδρῶν».

Τώρα τὸ ἔαρ δὲν ἑορτάζεται. Ἐξέλιπεν ἡ ἑλληνοπρεπὴς ἀγάπη πρὸς τὴν Φύσιν, ὅπως τείνῃ νὰ ἐκλίπῃ κάθε τι τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἀρχήν του ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ψυχήν, τὴν εὐγενῆ.

Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΣΥΖΥΓΟΣ

Ἀπὸ τὴν γλαφυρὰν διάλεξιν τοῦ κ. Ἀάμπρου εἰς τὸν «Παρνασσὸν» καὶ ἀπὸ μελέτην τοῦ ἰδίου δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸν «Νέον Ἑλληνομνήμονα», ἡ «Εἰκονογραφημένη» ἐσταχυολόγησε τὴν περίεργον σελίδα τῶν σχετικῶν πρὸς τὸν τελευταῖον Αὐτοκράτορά μας ὡς σύζυγον.

Εἶνε περίεργοι ὅμως αἱ παραδόσεις αἱ λαϊκαί, αἱ παριστῶσαι ὡς ἔγγαμον τὸν Αὐτοκράτορα καὶ καρατομήσαντα τὴν σύζυγόν του πρὸ τῆς ἁλώσεως, μετὰ τῶν τέκνων του καὶ ἄλλαι καθ' ἃς ἡ Αὐτοκράτειρα ἤλθεν εἰς γάμον μὲ τὸν κατακτητὴν ἢ ἐσυνθηκολόγησε πρωτοτύπους συνθήκας μετ' αὐτοῦ. Τὰς παραδόσεις αὐτὰς θὰ ἀημοσιεύσωμεν εἰς προσεχὲς τεῦχος.

ΠΡΟΓΟΝΙΚΟΝ ΚΑΛΑΜΠΟΥΡΙ

Ὁ Ἀνταγόρας ἀναγίνωσκεν εἰς Βοιωτοὺς τὸ σύγγραμμα τῆς Θηβαΐδος, ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἐπρόσεχον. Ὁ Ἀνταγόρας τότε ἔκλεισε τὸ βιβλίον καὶ εἶπε:

— Δίκαια ὀνομάζεσθε Βοιωτοί διότι *βοὸς ὦτα* ἔχετε.

ΔΙΚΑΙΟΤΑΤΑ!

Ἡ Ὑψηλὴ Προστάτις τῶν Γραμμάτων ἡ νέα Πριγκίπισσα τῆς Ἑλλάδος Μαρία, ἥτις ἀπὸ τῆς καθέδρας της ἔδειξεν ὅλον τὸν πρὸς προαγωγὴν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος ζῆλόν της, καὶ ἡ Α. Γ. ὁ Πρίγκιψ Γεώργιος ἠθέλησαν νὰ ἀναλάβουν ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν Προστασίαν Των τὸ ἐν Πειραιεῖ Δραγάτσειον Ἐκπαιδευτικὸν Ἵδρυμα. Εἶναι ἔνδειξις ἐκτιμήσεως τοῦτο καὶ ἱκανοποίησις ἐπαρκὴς διὰ τὴν κρατήσασαν περὶ τοῦ ἱδρύματος φήμην ἀλλὰ καὶ θρίαμβος κόπων, δαπανῶν, πείρας, ἀξίας τοῦ ἱδρυτοῦ. Δικαιοτάτη ἀμοιβή.

ΕΝΑ ΘΑΥΜΑΣΤΟΝ ΕΠΙΠΛΟΝ

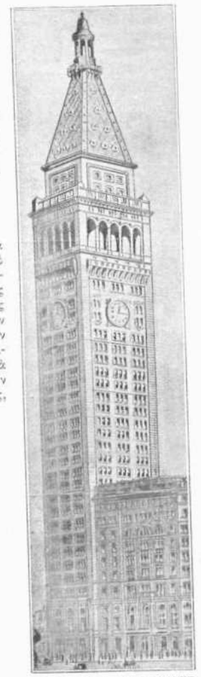

ΜΙΑ ΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ
ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΟΚΤΑΟΡΟΦΟΣ

ΚΑΤΩ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΡΥΘΜΟΙ!

Ἐπανάστασις εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἐπιπλοποιΐαν. Ἐπανάστασις ὅμως ὄχι ἀμφιβόλων ἀποτελεσμάτων, ἐπανάστασις τείνουσα νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνθυμίζῃ ἀπώστως ἕνα καθεστὼς ἐθνικόν, ὅπερ ἐλάμπρυνε κάποτε τὴν Οἰκουμένην.

Ἕως τώρα οἱ ἐπιπλοποιοί μας ἐδανείζοντο ἀπὸ ξενικοὺς ρυθμοὺς τὰ σχέδιά των διὰ τὰς ἐπιπλώσεις τῶν οἰκιῶν. Ὡς ἐὰν μὴ εἴχομεν ἰδικόν μας ρυθμόν, Ἐθνικὸν μάλιστα ρυθμόν, τὸν Βυζαντιακόν. Καὶ ὁ κόσμος καὶ οἱ πολυτελαντοι διὰ τὸ μὴ εὑρίσκειν ἄλλα, ἠγόραζον καὶ παρήγγελλον ἔπιπλα Ρενεσσάνς καὶ Λουΐ Κένζ καὶ Μορέσκ καὶ Ἀρ-Νουβώ.

Τῆς ἐπαναστάσεως τὴν σημαίαν ὑψώνει ὁ ἀρχαῖος ἐπιπλοποιὸς κ. Ι. Μαγιάσης, ἀριστοτέχνης εἰς τὸ εἶδός του. Ὑπὸ τὴν πνοὴν ἑνὸς ζεύγους, ἐμφορουμένου ἀπὸ τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα καὶ ἀπὸ τὸν πόθον νὰ δώσουν κάποιαν ὤθησιν εἰς τὴν ἐγχώριον τέχνην, τῆς κυρίας καὶ τοῦ κ. Τζιρό, ἐβγαλε μὲ μελέτας ἀρχαίων κειμένων καὶ κειμηλίων ρυθμὸν καθαρῶς βυζαντιακόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔκαμε τὴν ἐπίπλωσιν ὁλοκλήρου τραπεζαρίας.

Εἶναι ἀληθῶς θαῦμα ἰδεῖσθαι καὶ ἀπὸ ὅλον τὸν πλουσιώτατον διάκοσμον τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀεωφόρου Ἡρώδου Ἀττικοῦ μεγάρου τῶν διακρίνεται τῆς τραπεζαρίας διὰ τὴν κομψότητά του ὁ Βυζαντιακὸς καὶ μάλιστα ὁ νεώτερος καθαρῶς ἑλληνικὸς ρυθμός.

Ἰδέτε καὶ τὴν παρατιθεμένην εἰκόνα, τὴν σερβάντα, ἀληθινὸν κομψοτέχνημα τῆς θαυμαστῆς τέχνης.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΒΕΛΚΕΡ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΒΕΛΚΕΡ

Τό τελευταῖον ἴχνος μιᾶς ἐποχῆς, τῆς ἐποχῆς τῶν Βαυαρῶν τοῦ Ὄθωνος, ἐξέλιπε μὲ τόν θάνατον τοῦ Χριστιανοῦ Βέλκερ ἀποστράτου ἐπιθεωρητοῦ τῶν στρατ. μουσικῶν ἐκ τῶν πρώτων κατελθόντων εἰς τήν Ἑλλάδα συμπατριωτῶν του καὶ ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν ἐξ αὐτῶν.

Μόλις δέκα τεσσάρων ἐτῶν κατῆλθε τῷ 1833 εἰς τήν Ἑλλάδα, κατετάχθη ὡς τυμπανιστής εἰς τόν στρατόν καὶ ὑπηρέτησεν ἕως τό 1837 εἰς τό πεζικόν. Ἀνεχώρησε δὲ μετά ταῦτα εἰς Μόναχον, ὅπου ὑπηρέτησεν εἰς τό Βαυαρικόν πεζικόν, ἀλλ' ἡ ἀγάπη του πρός τήν Ἑλλάδα τόν ἔφερε πάλιν ἐδῶ καὶ εἰς τάς τάξεις τοῦ στρατοῦ μας ἕως τό 1895, ὅτε ἀπεστρατεύθη μὲ τόν βαθμόν τοῦ ταγματάρχου καὶ μετά 62 ἐτῶν στρατιωτικήν ὑπηρεσίαν. Εἶχε τιμηθῆ διά τοῦ Σταυροῦ τῶν Ἱππο-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ

τῶν τοῦ Σωτῆρος, διά τοῦ Βαυαρικοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγίου Μαυρικίου καὶ διά τοῦ Πρωσσικοῦ τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ.

Τήν κηδείαν τοῦ ἀγαπητοτάτου, μεταξύ τῶν ἐδῶ Γερμανῶν ἰδίως, γέροντος, παρηκολούθησεν ὁλόκληρος ἡ γερμανική παροικία, ὁ δὲ σύλλογος «Φιλαδέλφεια», τοῦ ὁποίου μέλος ἦτο ἀπό τοῦ 1845, ἐπί πολύ χρηματίσας Πρόεδρός του καὶ ἀνακηρυχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐπίτιμον μέλος, καταλλήλως ἔδειξε τό πένθος του. Ἐπιταφίους τῷ ὄντι θαυμαστούς καὶ δεικνύοντας ὅλην τήν λύπην τῶν συμπατριωτῶν τοῦ νεκροῦ ἀπήγγειλεν, ἐκτός τοῦ αἰδεσιμοτάτου Χόνικ, ἰδιαιτέρου ἱερέως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Γερμανικῆς Λέσχης «Φιλαδελφείας» κ. Μπέκμαν.

ΤΟ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΔΡΑΓΑΤΣΕΙΟΝ
(Η ΟΠΙΣΘΙΑ ΟΨΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ. ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΔΕΞΙΑ ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑ)

Η ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

Ἕνας ἄνθρωπος — δημιουργός εἶνε ὁ Διευθυντής τῆς «Φιλοκάλου Πηνελόπης» κ. Ἀλέξ. Ἀλεξιάδης. Πρό εἴκοσιν ἐτῶν ἦλθεν ἐδῶ καὶ μέσα εἰς τήν ξηρότητα τῆς ἐποχῆς ἐτόλμησε νά ἱδρύσῃ ἐφημερίδα, ἡ ὁποία εἶχε σκοπόν νά διδάξῃ καὶ νά τέρψῃ τήν Ἑλληνίδα, νά ἐξεγείρῃ τά καλλιτεχνικά της ἔνστικτα, νά τήν μορφώσῃ εἰς φιλόκαλον οἰκοκυράν, νά τῆς δώσῃ δὲ μαζί μὲ αὐτά νά διαβάσῃ καὶ προϊόντα φιλολογικά. Καὶ ἐπέτυχε μὲ κόπους, μὲ ἀγῶνας, αὐτός ἐκδότης, συντάκτης, σχεδιαστής, νά καταστήσῃ τό περιοδικόν ἀπαραίτητον πλέον εἰς κάθε Ἑλληνίδα οἰκοδέσποιναν. Διότι αὐτός τῆς δίδει τόν συρμόν, αὐτός ὁδηγίας διά πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ἐνδυμασίαν της καὶ τά ἀσπρόρουχά της καὶ τήν ἐνδυμασίαν τῶν παιδιῶν της, σχέδια ἑλληνικῶν ἐργοχείρων μὲ τόν νεώτερον ρυθμόν, ἀπειρίαν συμπλεγμάτων, ἀλφαβήτων, καὶ ὀνοματεπωνύμων διά παντός εἴδους κέντημα.

Εἰμπορεῖ νά ὀνομασθῆ ὁ κ. Ἀλεξιάδης ὁ προπαγανδιστής τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς φιλοκαλίας ἀνά μέσον τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, προπαγανδιστής ἀκούραστος καὶ ἀνεξάντλητος. Διότι ἐκτός τῶν ὅσων ἀναφέρομεν ἀνωτέρω μὲ τήν «Φιλόκαλον Πηνελόπην» του διαδίδει ὅλα τά εἴδη τοῦ κεντήματος καὶ τῶν νέων ἐργοχείρων, τό ἀγγλικόν τρίχαπτον, τό δικτυόπλεγμα (φιλὲ-γκιπούρ), τό κοπτοκέντημα (Ρισελιέ). Διδάσκει τό κόψιμον καὶ τό ράψιμον τῶν φορεμάτων, τῶν ἀσπρορούχων, τῶν παιδικῶν ἐνδυμάτων καὶ ἀκόμη χίλια κομψά χειροτεχνήματα διά τό στόλισμα τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ταπητουργίαν ἀκόμη καὶ γυναικείαν καλλιτεχνίαν. Αὐτά δὲ ὄχι ἀψηφημένως ἀλλά μὲ σχέδια, μὲ φωτοτυπίας συρμῶν, μὲ ἀχνάρια, μὲ μαθήματα εἰκονογραφημένα δηλαδή. Κάθε σχέδιον ἐξηγεῖται λεπτομερέστατα, ὥστε καὶ ἡ ἀδαεστέρα ἑλληνίς νά δύναται νά τό ἐκτελέσῃ.

Συχνότατα, ἐκτός κειμένου, δίδονται ἀπό τήν «Φιλόκαλον Πηνελόπην», σχέδια μεγάλων ἐργοχείρων ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ, ἀπό τά ὁποῖα χιλιάδες αἰθουσῶν ἐδῶ καὶ ἔξω ἔχουν στολισθῆ ἑλληνοπρεπῶς.

Καὶ δὲν σταματᾷ ἐδῶ ὁ κ. Ἀλεξιάδης. Δίδει συμβουλάς διά τήν καλλονήν τῆς Ἑλληνίδος, τήν διδάσκει πῶς ν' ἀνατρέφῃ τό παιδί της, πῶς νά διοικῇ τό σπίτι της, πῶς νά συντηρῇ τά ἄνθη της, πῶς νά μαγειρεύῃ καὶ νά κάμῃ γλυκίσματα.

Ἀπό τό περιοδικόν ἐννοεῖται τόν Διευθυντήν του. Πολυσχιδής, ἐγκυκλοπαιδικώτατος, ἀκούραστος, δὲν ἡσυχάζει βελτιώνων τήν ἐργασίαν του μοναδικός εἰς τό εἶδός του. Δικαίως αἱ ἑλληνίδες τοῦ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμοῦ ὑποστηρίζουν θερμότατα τήν «Φιλόκαλον Πηνελόπην». Εἶνε ἐργασία ρηξικέλευθος καὶ ἑλληνική. Εἶνε ἡ χαρά καὶ ἡ εὐτυχία τῆς οἰκογενείας. Εὐχόμεθα, ὑπερήφανοι διά τήν ἑλληνικήν αὐτήν ἐπιτυχίαν, νά γιγαντιωθῇ ἀκόμη καὶ νά ζῇ χρόνια καὶ χρόνια.

ΑΠΟ ΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

Ἀριστοτέλους. — Ὅταν ἤκουσέ τινα καυχώμενον, ὅτι κατάγεται ἐκ μεγάλης πόλεως εἶπε: Μή παρατηρῇς τοῦτο ἀλλά τό ποῖος εἶνε ἄξιος μεγάλης πόλεως.

Ὁ πένης στερεῖται πολλῶν· ὁ ἄπληστος πάντων.

Ἀριστίππου. — Προσῆλθεν εἰς αὐτόν πατήρ φέρων τόν υἱόν του νά διδαχθῇ καὶ ὁ φιλόσοφος ἐζήτησε δραχμάς χιλίας. — Μέ τόσα, ἀντέτεινεν ὁ πατήρ, ἀγοράζω ἐν ἀνδράποδον. — Ἀγόρασε ἕν, ἀπήντησεν ὁ Ἀρίστιππος, διά νά ἔχῃς δύο.

Παρεκάλει ὁ ἴδιος ποτέ τόν Διονύσιον δι' ἕνα ψίλον του, καὶ ἐπειδή δὲν ἐνέδιδεν οὗτος προσέπεσεν εἰς τούς πόδας του. Τόν περιέπαιξαν διά τοῦτο τόν Ἀρίστιππον. — Δέν πταίω ἐγώ, ἀπαντᾷ, ἀλλ' ὁ Διονύσιος ὁ ὁποῖος ἔχει τά ὦτα εἰς τούς πόδας.

Χρυσίππου. — Ἐρωτηθεὶς διατί δέν πολιτεύεται εἶπεν: Ἂν πονηρά πολιτευθῶ δέν θά ἀρέσω εἰς τούς θεούς, ἂν χρηστά δέν θ' ἀρέσω εἰς τούς πολίτας.

ΤΑ ΓΗΡΑΤΕΙΑ

Ὁ Βαλαωρίτης — ὅπως ὁ ἴδιος διηγεῖται ἐν τῷ «Διάκῳ» — συνήντησε κάποτε γέροντα ποιμένα. — Καλῶς τά κάνεις, γέροντα. — Καλῶς το τό παιδί μου. — Τά χρόνια σέ βαρένουνε... Πῶς ἀπερνᾶς;... Πῶς εἶσαι; — Μοῦ φαίνεται πῶς ἦλθα χθές. Ἐμπῆκα ἀπό μιά θύρα κι' ἀπό μιάν ἄλλη θέ νά βγῶ. Πῶς εἶμαι θές νά μάθῃς;

Ἡ βρύσαις ἐκκινήσανε,
Οἱ μύλοι σταματήσανε
Καὶ τά βουνά χιονίσανε
Καὶ τά δυό γινῆκαν τρία.

«Προσκληθεὶς δὲ ὑπ' ἐμοῦ ἵνα ἐξηγήσῃ τό αἴνιγμα, ἀπήντησεν, ὅτι ἐκ ἐκ τοῦ γήρατος οἱ ὀφθαλμοί του ἔρρεον δάκρυα, οἱ ὀδόντες εἶχον πέσῃ, ἡ κόμη ἐπολιώθη καὶ ὅτι ἀντί δύο εἶχε προσλάβῃ καὶ τρίτον πόδα τήν βακτηρίαν».

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη 6556.